

SLOVENSKI NAROD

Plaša vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 pešt á 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravitelstvo: Knaševa ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knaševa ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Radić in Trumbić.

Ko je jeseni pala Davidovičeva vlada in prevzela državne posle ter vodstvo ravnokar minulih skupščinskih volitev sedanja Pašić-Pribičevićeva vlada, je nastal v hrvatskem strankarstvu zgodovinski obrat. Dotlej monarhistična Hrvatska zajednica se je prelevila v republikansko stranko ter se programatično skoro popolnoma spojila z Radićevo HRSS. Tedaj smo na tem mestu objavili uvodnik, v katerem smo komentirali dalekosežnost koraka Hrvatske zajednice ter obžalovali, da si ta stranka hrvatske inteligence ni znala ohraniti prostih rok ter samostojnega političnega stališča. Rekli smo, da bo vlada v kratkem razpustila HRSS in Stepana Radića zaprla ter da na ta način Hrvatska zajednica lahko dobi ves strankarski teren na Hrvatskem in da lahko postane prava predstavnik hrvatskih kulturnih in gospodarskih interesov. Vsi današnji hrvatski mandati bi lahko bili mandati Hrvatske zajednice. Čim bi se bila stranka postavila na realna tla ter prevzela program praktične politike, to se pravi gospodarske in kulturne zaščite hrvatskih interesov, bi lahko igrala v narodni skupščini poleg samostojnih demokratov in radikalov eno najvažnejših vlog. Skupina politikov Hrvatske zajednice je bila jeseni v naravnost zavidanja vrednem političnem položaju. Tedaj pa je lahkomišelnost zaigrala svoje šanse ter se izpremenila v republikanski privesek Radićeve stranke.

Nato je v decembru sledila obznanja, vodje HRSS in Stepan Radić so morali nositi posledice svojega zločinkega početja. Hrvatskemu republikanizmu je predla slaba. V stiski se je pojavil odvetnik dr. Trumbić, ki je prevzel »zagovornišvo« Stepana Radića in njegovih prijateljev. Šanse Hrvatske zajednice so znova poskočile. Dr. Trumbić je kandidiral v Zagrebu in v provinci ter je danes poleg ostalih voditeljev Hrvatske zajednice dejanski vodja hrvatskega seljaštva, odnosno poslancev hrvatskih pokrajin.

To, kar bi bila lahko dosegla Hrvatska zajednica jeseni na podlagi lojalnega upravnega in gospodarskega programa, je dosegla sedaj na temelju obznane. Stepan Radić sedi v zaporu, njegov »zagovornik« dr. Trumbić pa že skrbi da Radić tako hitro ne zapusti zaporu in da s pomočjo obsodbe in večletnega zaporu hrvatskega tribuna zasede definitivno njegovo mesto, izpraznjeno vodniško mesto hrvatskega seljaštva.

Kot beli dan je namreč jasno, da bi Stepan Radić pogljal hrvatske zajedničarje daleč od sebe in jih osmejal pred narodom, kakor je že opetovano storil z osebami, ki so postajale nevarne njegovi akciji, odnosno njegovi osebni ambiciji, čim bi bil od sodišča oproščen in bi se znova pojavil na politični pozornosti. Radić ne trpi poleg sebe nobenega voditelja hrvatskega naroda. Čim bo Radić zapustil zapore, bi vstal proti Hrvatski zajednici, zlasti proti Trumbiću ter ga neusmiljeno krenil v stran.

Po poročilih iz Zagreba se že dr. Trumbića poloteva strah pred Radićem in je sigurno, da bo storil kot »zagovornik« Stepana Radića vse, da ta mož lepo obsedi v zaporu!

Ni je morda bolj tragične, obenem pa tako smešne igre, kakor jo uganja sedaj nehotelo vodstvo Hrvatske zajednice s Stepanom Radićem in njegovo stranko. Prihodnji teden pokažejo, kakšne smeri in korake store novi voditelji hrvatskega naroda in ali bodo nadaljevali, taktično in programatično, dosedanje intransigentno ter agrarno-boljševiško politiko Stepana Radića.

Mislimo pa, da dr. Trumbić ne razpolaga s političnim talentom ter z izvirnimi taktičnimi potezami, s katerimi se je mogel dičiti, sicer nezmerni Stepan Radić in da bo njegova politika zato prav šablonska. Dejanski voditelj opozicijskega bloka postane, ako blok ostane skupaj, Davidović, odnosno dr. Korošec.

Konec opozicijskih kombinacij in „čiščenja“.

Seja ministrskega sveta pod kraljevim predstvom. — Politika Narodnega bloka je našla odobravanje na najvišjem mestu. — Konec opozicijskih intrig in kombinacij na račun edinstvene Jugoslavije. — Vlada se loti pozitivnega dela. — Njen program obsega vse nujne državne posle.

— Beograd, 19. februarja. (Izvirno.) Včerajšnji seji ministrskega sveta prispejajo vsi politični krogi, brez razlike na strankarsko orijentacijo velik politični značaj. Na manifestativen način izraženo kraljevo odobravanje glede nadaljevanja državne politike Narodnega bloka končno dementira vse intrige in izmišljotine opozicije o dozdnevem težkem političnem položaju. Vlada Narodnega bloka je sestavila delovni program za narodno skupščino. Na seji ministrskega sveta se je ugotovilo, da ima sedanja vlada v narodni skupščini delovno večino, ki bo brez vsakih večjih zaprek izpolnila začetni delovni program. Včerajšnja seja ministrskega sveta najbolj jasno zavrača vse trditve opozicijskega tiska, da je treba računati z važnimi spremembami v vladnem sistemu.

Položaj opozicijskega bloka je brezupen. Vsa akcija dr. Korošca je popolnoma bankrotirala. Najvišji ustavni faktor je včeraj odobril nadaljnje delo Narodnega bloka. Vlada je zato odločena izvršiti in rešiti celo vrsto najnujnejših in najpotrebnejših zakonov. Ti zakoni so predvsem socijalnega in gospodarskega značaja, ki bodo uredili pereg socijalna vprašanja invalidov in obenem dvignili gospodarski položaj pridobitnih slojev. Vlada dalje pripravlja zakone, s katerimi se v državi uredi normalni odnošaji in s katerimi se omeji vsaka zloraba svobode tiska. Pripravljajo se dalje zakoni, ki prinese naši državi končno konsolidacijo in napredek.

Vsi današnji beogradski listi, brez izjeme na strankarsko obeležje, priobčujejo o včerajšnji seji ministrskega sveta zelo obširna poročila. Opozicijski tisk navaja samo suhoparna dejstva brez vsakih komentarjev.

Poročila o seji navajajo:

Nj. Vel. kralj Aleksander I. je otvoril sejo ministrskega sveta ob 16.30. — Seja je bila v dvorni biblioteki, kjer so se zbrali že ob 16. vsi ministri z ministrskim predsednikom g. Nikolo Pašićem. Zaradi boleznj sta bila odsotna prometni minister Andra Stanić in minister dr. Grigorović, ki je na službenem potovanju. Kljub boleznj je prisel na sejo iz Ljubljane minister za šume in rudnike dr. Gregor Žerjav.

Seja ni bila kratkotrajna, marveč je trajala nepretrgoma od 16.30 popoldne do 20. zvečer.

Nj. Vel. kralj Aleksander I. je najprej članom vlade izrazil iskreno in odločno željo, da naj vlada ukrene vse za čim prejšnji sprejem in hitrejšo rešitev invalidskega zakona v narodni skupščini. Vlada Narodnega bloka je odločena to željo v vseh podrobnostih izpolniti. Po končanem formalnosti je ministrski predsednik Nikola Pašić je min. jasn in preudarno začetno poročilo o političnem položaju v naši kraljevini. Poročilo konstatira:

Kraljeva narodna vlada je izvršila nalogo na temelju dana je volilnega mandata. Pri volitvah je narodna vlada dobila pooblastilo naroda za izvedbo unitarističnega programa. Z volitvami si je kraljeva narodna vlada ustvarila parlamentarno večino, sposobno, da izvede v rednem zakonodajnem delu politični in gospodarski program, kateri

Ni pa izključeno, da g. Trumbić lepega dne svojim zaveznikom obrne hrbet in da se pridruži Narodnemu bloku. Stvar je namreč taka, da tako Davidović, kakor Korošec, Spaho in Trumbić pazijo na to, da jih ne izda zaveznik in da jih ne prehitijo na poti k vladi Narodnega bloka. Ta medsebojna nevarnost opozicijskih voditeljev in strank je tako velika, da se že danes jasno kaže. V slučaju odpada samo enega zaveznika izgubi ostala opo-

zicija vsako nado na katerikoli uspeh. Nevarnost pred tako izolacijo je pred duri in obeta v prihodnjih tednih marsikatero nenadejano situacijo...

Med Trumbićem, »zagovornikom« Stepana Radića in Stepanom Radićem v zaporu pa se že sedaj bije oster boj, kolga pikantne posledice takisto v kratkem dožore...

Po teh dogodkih šele si bomo glede naše notranje politike na jasnej!

1. Zborovalni in društveni zakon. 12. Zakon o samoupravah in o občinah. Z občinskim zakonom se končno uredi vprašanje občinske avtonomije.

Koncem svojega govora je ministrski predsednik opozoril tudi na hibe sedaj veljavnega volilnega zakona. Potrebno je, da vlada čim prej izdela nov načrt volilnega zakona, ki naj bi odstranil v prvi vrsti zlorabo proporcionalnega načela in obenem pospešil konsolidacijo našega parlamentarno političnega življenja.

O obširnem poročilu se je razvila živahna in stvarna debata, v katero so posegli vsi ministri. Z velikim interesom je sledil debati kralj sam ter je tudi vanjo posegal z vso živahnostjo.

Ob 20. je bila razprava končana. Njega Vel. kralj Aleksander je ob sklepu seje ministrskega sveta odobril delovni program vlade, kakor tudi politične smernice Narodnega bloka. S tem je bila seja formalno končana. Ugotovljeno je, da vlada med člani vlade popolno soglasje. Ministri so se z zadovoljstvom razhajali. Pred dvorom je čakala na izid seje ministrskega sveta velika množica naroda.

S to sejo ministrskega sveta je formalno potrjen nadaljnji obstoj vlade Narodnega bloka. Dosedanja volilna vlada se spremeni v delovno vlado in bodo za to potrebne gotove spremembe glede oseb in posamičnih resorsov.

2. Zakon o izenačenju davčnega sistema o reformi finančne uprave. Ta zakon je v tesni zvezi s prihodnjim proračunom. Posebna komisija strokovnjakov izdeluje načrt tega zakona.

3. Zakon o invalidih. Kakor že gori omenjeno, bo vlada na kraljevo željo ta zakon predložila narodni skupščini takoj po njenem sestanku. Novi načrt invalidskega zakona se v bistvenih točkah strinja z načrtom invalidskega zakona, ki je bil že lansko leto predložen narodni skupščini v razpravo. Sprejem tega zakona je onemogočila obstrukcija, upriporjena od strani opozicijskega bloka.

4. Zakon o kmetijskih kreditih. Narodni skupščini se takoj predloži ta zakon v obliki, kakor ga je vlada Narodnega bloka izdelala že leta 1924. S tem zakonom je zvezan tudi zakon o obrtnih kreditih in zakon o ustanovitvi Obrtne banke, ki naj bi dajala obrtnikom cenen kredit.

5. Novi stanovanjski zakon. Načela tega zakona so določena. Ministrstvo za socijalno politiko predloži te dni ministrskemu svetu v razpravo in odobrenje zadevni načrt. Ta načrt naglašja načelo svobodnega razpolaganja glede trgovinskih in drugih lokalov in načelo zaščite gospodarsko šibkejših slojev.

6. Zakon o graditvi in vzdrževanju cest. 7. Zakon o ureditvi agrarnega problema v Dalmaciji v zvezi s tem ustanovitve Agrarne banke za Dalmacijo.

8. Zakon o osnovnih, srednjih in visokih šolah. Na kulturnem polju naj bi ti zakoni prispevali h kulturnemu napredku naroda in dvigali nacionalno vzgojo med narodom.

9. Zakon o sodnikih in o reorganizaciji sodišč. Ta zakon temelji na določenih ustave glede pravosodstva. Ustanavlja se s tem zakonom za vso državo vrhovno kot kasacijsko sodišče v Zagrebu.

10. Tiskovni zakon. Načrt tega zakona je izdelalo ministrstvo za izenačenje zakonov. Načrt določa v načelu, da se ima zabraniti vsak protidrjavni tisk. Častikraj je v klevete se imajo hitro in

strogo kaznovati. Najvišja kazen je triletna ječa. Odgovorni uredniki morajo biti osebe, ki določajo smer listu.

11. Zborovalni in društveni zakon. 12. Zakon o samoupravah in o občinah. Z občinskim zakonom se končno uredi vprašanje občinske avtonomije.

Koncem svojega govora je ministrski predsednik opozoril tudi na hibe sedaj veljavnega volilnega zakona. Potrebno je, da vlada čim prej izdela nov načrt volilnega zakona, ki naj bi odstranil v prvi vrsti zlorabo proporcionalnega načela in obenem pospešil konsolidacijo našega parlamentarno političnega življenja.

O obširnem poročilu se je razvila živahna in stvarna debata, v katero so posegli vsi ministri. Z velikim interesom je sledil debati kralj sam ter je tudi vanjo posegal z vso živahnostjo.

Ob 20. je bila razprava končana. Njega Vel. kralj Aleksander je ob sklepu seje ministrskega sveta odobril delovni program vlade, kakor tudi politične smernice Narodnega bloka. S tem je bila seja formalno končana. Ugotovljeno je, da vlada med člani vlade popolno soglasje. Ministri so se z zadovoljstvom razhajali. Pred dvorom je čakala na izid seje ministrskega sveta velika množica naroda.

S to sejo ministrskega sveta je formalno potrjen nadaljnji obstoj vlade Narodnega bloka. Dosedanja volilna vlada se spremeni v delovno vlado in bodo za to potrebne gotove spremembe glede oseb in posamičnih resorsov.

Odmevi kronskega sveta.

— Beograd, 19. februarja. (Izv. Ob 13.) Danes popoldne je minister dr. G. Žerjav dal časa konferiral z ministrskim predsednikom Nikolo Pašićem o političnem položaju v Sloveniji.

Opozicijski tisk, osobito oni v Zagrebu, je začel zadnji čas z vso intenzivnostjo in vztrajnostjo širiti vesti o nekaki koncentraciji, odnosno koaliciji novih vladinih skupin. Na merodajnejšem mestu vodstva narodno-radikalne stranke te vesti kat-gorično demantirajo. Ministrski predsednik Nikola Pašić je sam povsem zadovoljen z rezultati včerajšnje seje ministrskega sveta na dvoru. Ta seja je prizadela opoziciji tako močan v. arec, da ga nikakor ne mor porirati. Zato nadaljujejo opozicijski listi svoje onemogle maneuvre. Ministrski predsednik Nikola Pašić prihodnje dni oficijelno in na slovesen način v posebni izjavi odkloni vse ponudbe opozicije, odnosno cementira vse opozicijske laži o spremembah vladinega režima. Ministrski predsednik je proti vsaki spremembi politike, ki jo je začrtal in doslej uspešno izvedel Narodni blok. Ni mogoča nobena kombinacija s strančami, ki ne priznavajo v. d. programa. Kolik uspeh je dosegla včerajšnja seja vlade na zunaj, je o. vidno tudi iz tega, da so ostale vse l. radikalne mahinacije in intrige proti samostojnim demokratom brez uspeha. Ugotovljeno je sedaj, da je ar. Korošec hotel celo zatajiti svoje zavezništvo, samo da bi si priboril vladno krmilo.

Za presojo politične situacije je merodajen tudi današnji uvodnik radikalne »Samouprave«. Ii konstatira, da razpolaga vlada v skupščini z delovno večino in se nadaljuje vladina politika v smislu Narodnega bloka.

Po informacijah našega dopisnika je pričakovati delno rekonstrukcijo volilne P. P. vlade. Ta se ima izvršiti po prvih sejah parlamentarnih klubov Narodnega bloka. Te seje se vrše nekaj dni pred otvoritvijo skupščine.

MEDNARODNA RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

— London, 18. februarja. (Izv.) Na podlagi važnih obvestil iz Washingtona je zunanji minister Chamberlain izjavil poslanski zbornici, da je Anglija pripravljena sklicati razorožitveno konferenco za določitev programa o zmanjšanju vojnega brodograja. Mornariški minister je dalje izjavil, da so ustavljena vsa pripravljana dela za gradnjo bojnega vrstanišča v Singapuru.

NACRT NOVEGA STANOVANJSKEGA ZAKONA.

— Beograd, 19. febr. (Izv.) V ministrstvu za socijalno politiko je bil včeraj definitivno izdelan načrt novega stanovanjskega zakona, ki se najprej predloži ministrskemu svetu v razpravo in predhodno odobrenje. Nato pride ta zakon takoj v narodno skupščino. Novi stanovanjski zakon daje gotove garancije najemnikom in hišnim poslužnikom. Iz teh garancij so izvzeti lokali in prodajalne, za katere se uvaja svobodno razpolaganje. Glede povziranja najemnine določa novi zakon, da se ima po zakonu najemnika povzitati za šestkratni znesek od predvorne najemnine. To določila velja samo za gospodarsko slabše in stro-mašnejše sloje. Tem se ima najemnika do te meje povzitati. Ostalim situiranejšim slojem, osobito osebami z visokimi letnimi dohodki, višjim uradnikom itd. se lahko najemnika povzita za 8 do 20 kratno od predvorne najemnine. Glede vprašanja graditve uradniških stanovanj določa zakon letni kredit v znesku 50 milijonov dinarjev.

Z novim zakonom se ima v stanovanjskih sporih uvesti enotno sedno postopanje za vso državo.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

Lesni trg: Jelša, krliji, od 30—70 mm prem. fco. Litija, bl. 280, deske 40 mm l. II. in III. vrsta, 18 cm naprej fco naklad, postaja bl. 550, deske 25-50 l-III, 2 m naprej, fco naklad, postaja bl. 500, deske 30/50 l-III, 2 m naprej, fco naklad, postaja 550, hrastove paralele, deske 2,65 m dolž. 42 mm, 18—30 cm šir., fco meja bl. 1320, Kostonjev les, fco naklad, postaja 4 vag., den. 27, bl. 28, zaključni 27, bukova drva, 1 m dolž., na pol suha fco meja bl. 25.

ZITNI TRG. Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 460; blago 490; otrobi, pšenični, drobnj, fco. vagon slavonska postaja, blago 205; otrobi, pšenični, drobnj, juta-vreče, b/n, par. Ljubljana, blago 240; koroza, nova, promptna, fco. Klenak, bl. 210; koroza, nova, promptna, fco. Wostojna, tranz., blago 270; koroza, nova, dobro suha, do media, marno, fco. Postojna, tranz., blago 280; koroza, nova, dobro suha, do media, april, fco. Postojna, tranz., blago 290; koroza, nova, dobro suha, do media, maj, fco. Postojna, tranz., blago 295; oves, srbski, par. Ljubljana, blago 335; oves, bački, rešetan, fco. Ljubljana, blago 360; laneno seme, fco. Ljubljana, denar 680; fižol ribični, čistčen, fco. Ljubljana, denar 350, blago 415; fižol koks, čistčen, fco. Postojna, tranz., blago 310; krompir, bel, gorenjska postaja, blago 156; krompir, rdeč, kast, semenski, fco. štajerska postaja, denar 175, blago 185; slatina, slana, trodelna, fco. vag. Vukovar, blago 23.

Fižol: 2 1/2% drž. renta za vojno škodo den. 144, 7% invest. pos. iz l. 1921 bl. 65.5, Celjska posojilnica d. d. den. 209, bl. 212, Ljubljanska kreditna banka den. 235, Merkantilna banka den. 100, Prva hrvatska štedionica den. 846, Slavonska banka bl. 78, Split bl. 1390, Strojne tovarne in livarne den. 136, bl. 146, Trboveljska premožkopna družba den. 415, Združene papirnice den. 100, Stavbna den. 275, bl. 285, zaključni 288.

Zagrebska borza.

Dne 19. februarja. — Sprejeto ob 13.00. Devize: Curih 1182—1192, Praga 181.85—184.85, Pariz 319.50—324.50, Newyork 61.20—62.20, London 292.625—295.625, Trst 251.60—254.60, Dunaj 0.08625—0.08825. — Valute: dolar 60.50—61.50. Efekti: 7% invest. posojilo 1921 67 do 67.50; 2 1/2% drž. rente za ratnu škodo 150 do 151; Ljubljanska kreditna 235—243; Centralna banka 25—27; Hrvatska eskomptna banka 109.5—111; Kreditna banka, Zagreb, Hipotekarna banka 61—63; Jugobanka 102.50 do 104; Praštediona 900—910; Slavonska banka 71—75; Eksploatacija 63—65; Drava d. d. Osijek, 195—210; Sečerana, Osijek, 730 do 731; Isis d. d. 58; Nihag 40; Gutman 580 do 600; Slaveks 56—57; Trboveljska 412 do 414; Union, paromlin 500—525; Vevče 100.

Inozemske borze.

— Curih, 19. februarja. Današnja borza: Beograd 8.50, Pariz 27.17, London 24.76, Newyork 520.50, Milan 21.30, Praga 15.425, Dunaj 0.00735.

— Trst, 19. februarja, Borza: Beograd 39.60—39.70, Pariz 127.40—128, London 116.40—116.60, Newyork 24.50—24.60, Curih 469.50—471, Praga 72.25—72.50, Dunaj 0.03425—0.03475.

— Dunaj, 18. febr. Devize: Beograd 1155—1159, London 338.500—339.500, Milan 2914—2926, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3757—3773, Praga 2103—2113, Curih 13.655—13.705. Valute: dolar 70.460—70.860, denar 1150—1156, lira 2905—2925, češka kruna 20.2—21.0.

Internirani radičevci se ne izpuste.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) Izvoljeni poslanec in bivši rektor zagrebske univerze dr. Polić je prisel v Beograd, da kot zastopnik HRSS intervenira za internirane voditelje te stranke. Zanimivo je, da je dr. Polić včeraj skušal doseči sprejem pri notranjem ministru. Dr. Polić trdi, da mu je notranji minister Maksimović svoječasno obljubil, da se internirani dr. Maček in tovariši takoj izpuste, čim bo dokazano dejstvo, da so izvoljeni za narodne poslance. Z ozirom na odhod notranjega ministra v Kragujevac je bil dr. Polić poslan k državnemu podtajniku Večeslavu Wilderju. Uspeh njegove intervencije je bil negativen.

Iz dobro informiranih vladnih krogov doznava vaš dopisnik, da vlada nikakor ne namerava izpustiti na svobodo interniranih radičevcev dr. Mačka in tovarišev. Internacija ostane še nadalje v veljavi. Proti internirancem se vodi obširna kazenska preiskava. Ko bo ta končno zaključena, namerava pristojna oblast zahtevati od narodne skupščine izročitev teh internirancev sodišču v svrhu, da se proti njim uvede zakonito kazensko postopanje.

Iz Zagreba so razširjene vesti, da bodo internirani dr. Maček in tovariši v najkrajšem času izpuščeni. Za utemeljenost teh vesti navajajo listi dejstvo, da biva v Beogradu že dalj časa šef zagrebske policije dr. Bedenkov. Ko se baje ta povrne iz Beograda, se takoj omenjeni izpuste. Te vesti ne odgovarja dejstvo. Bivanje policijskega ravnatelja Bedenkovića v Beogradu ima povsem drugačen političen značaj.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) Ob 13. Danes dopoldne je posetil univ. prof. in posl. dr. Polić skupščinskega predsednika Ljubo Jovanovića ter je poskušal pri njem z intervencijo v prilog interniranih radičevcev. Zaprošil je tudi za sprejem pri ministrskem predsedniku. G. Pašić ga ni sprejel. — Mislija dr. Polića v Beogradu je popolnoma propadla. Voditelji HRSS ne bodo izpuščeni iz zaporov odnosno internata. Nadaljuje se kazensko postopanje proti vsem.

Odkritje tajne komunistične zarote.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) Povodom hitne preiskave ki jo je izvedla beogradska policija v hiši delavca Činčica, kjer so odkrili tajno komunistično tiskarno, so dobili politični organi v roke tudi zanimiv material, ki zelo kompromitira nekatere komunistične voditelje in ekspozente ruskega boljševizma. Policija je dobila v roke tudi dve komunistični blagajni, ki sta poslovali pod firmo »Odbor rešitve pomoči«. Ti dve blagajni sta prejeli na podlagi tam najdenih beležk ogromne svote denarja iz Rusije. Policija je včeraj aretirala 40 komunističnih agitatorjev in voditeljev. Vsega skupaj je bilo aretiranih dosedaj 70 oseb. Z odkritjem tajne komunistične tiskarne je policija izsledila tudi tajno komunistično zaroto.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) Notranje ministrstvo je bilo iz Zagreba obveščeno, da je tamonjska policija dobila v roke zadostni material, ki dokazuje, da v Zagrebu obstaja tajna komunistična organizacija. Zagrebska policija je izvršila na Hrvatskem več aretacij. Zaplenjeni dokumenti in material tehtajo več kilogramov in so zelo obsežni. Notranje ministrstvo izda danes o komunistični zaroti uradno poročilo. V Zagrebu je bil aretiran vodja osileških komunistov in bivši narodni poslanec dr. Ljuba Radovanović. Prepeljejo ga v Osijek, kjer bo moral pred sodiščem odgovarjati radi raznih protidržavnih zločinov.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) O odkritju tajni komunistični organizaciji javljajo se nekatere podrobnosti. Policija je dalj časa opazovala stanovanje prof. Desanke Cvetković v Miloša Velikega ulici. Na njen dom so prihajali zelo sumljivi ljudje. Včeraj so policijski uradniki in organi na tje domu izvedli preiskavo, ki je prinesla na dan prav zanimive stvari. Prof. Cvetković je hranila komunistični tajni arhiv in zelo vestno vodila blagajno. V treh sobah so našli ves arhiv in knjige takozv. »internacionale rdeče pomoči«. V Beogradu je imela ta organizacija svojo sekcijo. Prof. Cvetković je upravljala arhiv in blagajniške knjige, ki jih je vodila z največjo vestnostjo. Blagajničarka je iz naslova »rdeča pomoč« delila raznim komunistov podpore v znesku po 1000, 2000 in 3000 Din. Prejemki so večinoma v manjših zneskih prihajali iz Amerike. Kolikor je bilo mogoče mimogrede ugotoviti, je prof. Desanka Cvetković razdelila iz blagajne »rdeče pomoči« znesek 350.000 Din. Doslej je bilo aretiranih okoli 100 komunistov.

— Zagreb, 19. februarja. (Izv.) Iz krogov sodnega stola je danes izšel vaš dopisnik, da je bila vsa intervencija prof. dr. Polića v prilog interniranim voditeljem H. R. S. S. brez vsakega pozitivnega uspeha. Interniranci ostanejo še dalje v internatu, ravnotako ostane v preiskovalnem zaporu še nadalje aretirani vodja Stjepan Radić. Ostanejo v zaporu do konca definitivne rešitve sodnega postopanja.

Zagrebski sodni krogi so zelo vznemirjeni radi beogradskih vesti glede konferenc ministrstev-pravnikov, ki so ugotovili gove netočnosti, izvršene od strani sodnikov

sodnega stola v zadevi radičevskega procesa. Sedaj zatrjujejo, da bi bil sodni sklep ves drugačen, če bi bil imel senat sodnega stola ves obremenjeni material proti voditeljem HRSS pri rokah. Sodniki se boje, da ne bodo na podlagi novega uradniškega zakona predčasno vpokojeni.

NAŠ KRALJ POSELI PREDSEDNIKA POLJSKE REPUBLIKE.

— Varšava, 19. februarja. (Izv.) V vladinih krogih zatrjujejo, da se to leto poseli predsednika poljske republike jugoslovenski kralj Aleksander. Poljsko posetita tudi predsednik francoske republike Doumergue in bolgarski kralj Boris.

INVALIDSKI ZAKON.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) Minister za socialno politiko je naznačil, da je izvršena končna redakcija zakonskega načrta glede invalidov. Temeljno načelo zakona je, da se imajo vsi invalidi, kolikor mogoče, ugodno in primerno njih delovnim sposobnostim zaposliti. Pri zaposlenju se ima ozirati na vse njim pristojne ugodnosti. Na ta način skuša zakon dobiti v finančnem oziru večji efekt, s pomočjo katerega se imajo boljše preskrbeti oni invalidi, ki so za delo popolnoma nesposobni.

Grško - turški konflikt se mirno poravnava.

— Zeneva, 19. febr. (Izv.) Tukašnji turški krogi trde, da je mnogo pomanjka na mirno poravnava grško-turškega konflikta. Iz Carigrada izgnani patrijarh Konstantin se ima na svedčan način odpovedati. Sveti Sinod v Carigradu ima nato izvoliti novega patrijarha v osebi, glede katere ne bi obstojala nevarnost izmenjave v smislu lausanske mirovne pogodbe.

— Beograd, 19. febr. (Izv.) Pri včerajšnjem posetu v znanjem ministrstvu sta češkoslovaški poslanik g. Jan Ševc in pomočnik Marković izmenjala misli glede grško-turškega konflikta. Češkoslovaški krogi so mnenja, da ne pride do oboroženega konflikta med Grško in Turško. Konflikt se poravnava brez posredovanja Društva narodov.

Bolezen angleškega kralja.

— London, 19. februarja. (Izv.) Kraljevi zdravniki so včeraj zjutraj izdali kratek zdravniški bulletin, ki pravi: Kralj je prejel noč dobro. Čeprav ni bilo nikake spremembe v stanju bronhitisa, je splošno stanje bolnikovo ugodno. Kralj mora ostati v postelji.

— London, 19. febr. (Izv.) Bolezen kralja Jurija, ki so jo sprva označili za lahko špansko, postaja resna. Zdravniki priznavajo, da se je pri kralju pojavila bronhitisa, toda nekateri so mnenja, da je kralj zbolel na pljučnici. Smoti se je sestal pri kralju zdravniški konzilij. Princ Valeški, ki je bil na lovu na Škotskem, je bil brzojavno pozvan na dvor. Princ je ves dan pri kraljevi postelji.

— London, 19. februarja. (Izv.) Londonško poročilo pravi danes, da se je bolezen kralja Jurija znatno poslabšala. Nastopila je pljučnica. V Londonu vlada splošna vznemirjenost.

SANACIJSKA AKCIJA ZA FRANCJO.

— Newyork, 18. februarja. (Izv.) Listi konstatirajo danes izboljšanje francoske franka. To dejstvo je pripisovati odločni akciji francoske vlade. Francoski frank je sedaj po padcu dosegel že večjo višino, kakor leta 1924. Beleži 5.30 višje kakor za časa dviga po lastni krizi. Ameriški finančniki so napram Loucherevi akciji glede najetja 200 milijonskega posojila še rezervirani.

— London, 18. februarja. (Izv.) »Times« objavljajo iz londonskih finančnih krogov: Sanacija finančnega položaja v Franciji je mogoča in zagotovljena, če Francija preneha z najemanjem posojil, če izvede davčno reformo in če se om-ji v izdatkih.

— Pariz, 18. februarja. (Izv.) Finančni minister Clementel je izjavil, da je vlada pripravljena nastopiti z vso strogostjo zakona proti razširjevalcem vznemirjačih vesti. Ministrski predsednik Herriot izreka toplo zahvalo angleški vladi in angleškemu časopisu za njihovo podporo v finančni krizi. Med drugim je izjavil: Mi ne živimo več v dobi, ko je bilo mogoče sosedu izkoriščati neprijetni položaj svojega sosedu. — Povsod moramo vzpostaviti splošno ravnotežje.

ŽIVLJENJA SITA MLADINA.

Včeraj se je vrgl pod vlak št. 706, ki je vozil ob 11.45 iz Zagreba proti Ljubljani, neki približno 20 letni mladenič, oblačen v ključavničarsko obleko. Stroj je nesrečno odtrgal glavo, ki je odletela v kanal, truplo pa je ostalo razmesarjeno na progi. Pri mladeniču so našli legitimacijo na ime Grza Kralj, 77 Din gotovine ter zaročni in poročni prstan. Kaj je gnalo nesrečnega v smrt, ni znano.

Včeraj popoldne pa je na zagrebsko policijo prišel Ivan Polšek služkinjo Vero Glešić, rojeno leta 1911 v Ameriki, ki je hotela skočiti pod vlak, vozeč iz Zagreba proti Zidanemu mostu. V zadnjem trenutku ji je Polić samomur preprečil. Na policiji je devojka izpovedala, da je služila pri nekem Bahumu v Petrinjski ulici, da pa jo je nagal, češ da je prisiljena. To jo je tako užalo, da je hotela izvršiti samomur. Najprej je hotela skočiti pod vlak na Samoborski cesti, kar ji je preprečil neki železničar, kasneje je skušala skočiti pod vlak na kolodvoru Sava, a si je premislila, zato pa je šla po progi da se vrže pod prvi vlak. Pri tem jo je zalotil Polšek.

Izvršilni odbor JDS za ljubljansko oblast

se je vršila včeraj popoldne v dvorani Kazine. Seji je predsedoval poslevoedni podpredsednik dr. Dinko Puc, ki je zastopal odsotnega predsednika, ministra dr. Žerjavo. Uvodoma se je s toplimi besedami spomnil umrlega narodnega borca g. Lovra Humerja z Jesenic, kojega smrt pomeni za JDS težko izgubo. Čestital je nadalje županu in podpredsedniku g. Cirilu Pircu k 60letnici, kateremu so zborovalci pridelili prisrčne ovacije.

Nato je dr. Puc podal poročilo o situaciji v ljubljanski oblasti. Poudaril je velike uspehe složne borbe Narodnega bloka. Pokazal je na drugi strani na škodo, ki jo je utrpela naša narodna in državna stvar, ker se misel Narodnega bloka vsled osebne zgarjanje in častilakomnosti ni mogla do kraja izvesti, kar bi bilo lahko izvojevalo bloku še sijajnejšo zmago nad SLS. Le vsled nesrečnega slučaja je Narodni blok izgubil še dva do tri mandate. Vendar so tudi sedanjí uspehi sijajni ter opravičujejo najboljšo made za bodočnost. Ideja Narodnega bloka in napredne koncentracije pomeni edino pravo misel ter sredstvo do popolne zmage nad klerikalizmom. JDS je dala najboljši delavci in je dokazala, da tvori in da ostane še dalje temelj protiklerikalnega boja v Sloveniji.

Po tem poročilu je povzel besedo minister n. r. dr. Al. Kramer, ki je poročal o političnem položaju v državi. Vlada nacionalnega bloka stoji trdno. Izvršila je volitve in si priborila zadostno večino. S to večino bo sedaj izvajala program državne in gospodarske konsolidacije ter enkrat za vselej pometla z defetističnimi ter negativističnimi politikami. Vlada bo posvetila predvsem gospodarskemu ozdravljenju kar največjo skrb in zaščito. Nato je dr. Kramer prešel k zakonskim predlogom, katere predloži vlada narodni skupščini ter je govoril obširno še o drugih političnih vprašanjih, kakor je vprašanje Radičevih mandatov ter vprašanje razmerja med vlado in podednimi skupinami opozicijskega bloka. Na koncu je znova poudaril ustvarjajočo idejo slovenske politike, ki jo stavi misel nacionalnega in narodnega bloka. Izčrpnemu poročilu dr. Kramerja so sledila poročila zastopnikov okrajnih in stanovskih organizacij iz cele ljubljanske oblasti. V sledečo živahno debato so posegli številni govorniki. Pri debatji se je ugotovila popolna enodušnost ter volja za čim širše in intenzivnejše novo delo na deželi.

Na koncu uspelega zborovanja so zborovalci odposlali voditeljem Narodnega bloka, ministrskemu predsedniku Pašiću, Pribečeviću in dr. Žerjavi v pozdravne brzojavke. Seji so prisostvovali zastopniki skoro vseh organizacij JDS ljubljanske oblasti.

Korja obsoja noštena Ljubljana?

Škofova klika si včeraj še ni upala poročati o komediji z ruskimi begunci. Sebe danes priobčuje »Slovenec« poročilo o famoznem predavanju v »Unioni«. Očitno so bili gospodje radovedni, kako bo reagirala na to brezprimerno hinavstvo in licemerstvo poštna napredna javnost. Zdjaj, ko imajo zaslužen odgovor, so začeli v svoji jezuitski zlobi tarnati, da napredno časopisje ni pozdravilo ogabne politične špekulacije z bednimi ruskimi emigranti. V poročilu o predavanju prof. Grivca piše škofov list, da je imela ta komedija namen, zainteresirati slovensko javnost za usodo Rusije in za nesrečne ruske begunce, katerih živl mnogo tudi med našim narodom. Kako imenitno zna peti hinavska klerikalna zalega in kako zamašena morajo biti ušesa, ki ne čujejo pravih akordov te melodije! Pomislite samo, slovensko javnost je treba zainteresirati za usodo Rusije, tiste Rusije, ki že osmo leto trpi pod boljševiškim režimom, pa je niena ušoda šele včeraj našla odmev v črni klerikalnih dušah. Zainteresirati hoče škofova klika slovensko javnost za nesrečne ruske begunce, za tiste ruske begunce, ki živé med nami že nad pet let, pa so jih klerikalni politični verižniki opazili šele včeraj. Pardon, opazili so jih takoj po prihodu v Slovenijo in so jim tudi pripravili sprejem med brati tako, kakor ga zna pripraviti samo klerikalizem slovanskim bratom.

Slovenski klerikalizem je uprizoril v Sloveniji takoj spočetka divjo gonjo proti Rusom, ki jih je med svojimi pristaši tako očrnil, opsoval in oblatil, da bi morali vsi, brez izjeme, umreti od lakote, če bi ne bilo med Slovenci človekoljubnih src, ki so se usmili la rebežev. Sadovi klerikalne gonje pa niso izostali. Ruski begunci so bili navezani izključno na napredno javnost, dočim so jim bila vrata v klerikalna podjetja vedno zaprta. Samo podlim klerikalnim dušam se imajo te žrtve ruske revolucije zahvaliti, da niso na-

še med nami tistega toplega, prisrčnega in bratskega sprejema, ki jim kot Slovanom in sinovom velike Rusije po vsej pravici gre. Ali škofova klika se ni omejila samo na javno gonjo proti Rusom potom časopisja in agitacije od moža do moža, nego jim je tudi sicer dejanjsko škodovala, kjeroli je mogla. Na njeni njivi je zrastle psovka »Vranglovci«, ona ni niti s prstom ganila, ko je ljubljanski občinski svet lani sprejel nečloveški sklep, da morajo vsi ruski dijaki zapustiti stanovanje na Gradu, ljubljanski škof in njegova hinavska družba je bila tista, ki v svoji krščanski ljubezni do bližnjega ni protestirala, ko je padla na seji občinskega sveta javno na račun vseh ruskih beguncev psovka »smrdeča mrhovina«. Nepopisna je krivica, ki so jo trpeli Rusi med nami po zaslugi te jezuitske družbe. Kako je moralo biti tem revežem pri srcu, ko so na vsakem koraku naleteli na sovraštvo in zaničevanje? In kaj si morajo misliti o Slovencih, ki z malim izjemami, niso poznali niti najprimitivnejših principov gostoljubnosti in takta?

Vse to se je dogajalo na pritisk tiste klike, ki si drzne zdaj javno trditi, da vsa poštna Ljubljana s studom obsoja nas, ker smo pribili samo to, kar se je faktično pred vso našo slovensko javnostjo godilo. Ta demoralizirana zalega se še postavlja v pozo užaljenega, dostojnega človeka, ki ne more polemizirati. Res ne more, ker nima nobenega argumenta, s katerim bi ovrgla našo pravično sodbo. Čast in ugled Ljubljane pa zahteva, da ob priliki primerno odgovori na to nesramno izzivanje. Značilno za škofovo klika je tudi dejstvo, da klerikalni podrepaniki, ki so lani kot napredniaki ostro obsodili vandalizem večine občinskega sveta napram ruskim dijakom, zdaj molče o tej najnovejši klerikalni metamorfozi kakor grob. Tudi to omizje spada menda med ono »pošteno Ljubljano«, ki s studom obsoja golo resnico.

Angleški tisk o volitvah v Jugoslaviji.

Klerikalni tisk je začel v svojem besu, da je opozicijski blok propadel pri volitvah, objavljati lažnive in izmišljene vesti o nasiljih in terorju, ki so se baje dogodili na dan volitev. Inozemstvo nasprotno v svoji objektivni sodbi ugotavlja, da so se volitve v naši državi vršile na najliberalnejši način. Londonske »Times« so odposlale v Jugoslavijo za časa volitev svojega posebnega dopisnika, ki je črpal svoje informacije ne samo pri vladi, marveč tudi pri voditeljih opozicije, osobito v Zagrebu. Dopisnik Graves poroča svojem listu o skupščinskih volitvah dne 11. t. m. pod naslovom »Pašićeva zmaga« to-le: »Volitve so dale vladi večino 11 mandatov nad vsemi ostalimi strankami in je sedaj vprašanje, ali tak rezultat pomeni začetek rešitve krize, od katere je tako mnogo in dolgo trpela kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Pašić ima sedaj priliko, da ovenča svojo slavno kariero s politiko pomirjenja in samozatajevanja. Res. — Sistematična politika sporazuma odnosno pomirjenja je sedaj zelo otežkočena s čudnimi Radičevimi akcijami. Hrvatje niso ničesar prispevali k razvoju kraljevine SHS, ker so se pokorili popolnoma vodstvu Radića. Nesreča je za Hrvatsko in za kraljevino SHS, ker smatrajo Radića, znanega blebetavega demagoga, ki je povsem neuravnotežen duh, za voditelja hrvatskega naroda. Kljub vsem političnim sporom ostane dejstvo, da kraljevina SHS vedno bolj občuti gospodarsko in kulturno edinstvo. Najbolje bi bilo za Balkan, ako bi kraljevina SHS s mirno rešitvijo notranjega spora dosegla ravnotežje in popolno zaupanje, ki je potrebno za izvedbo neke večje naloge, to je pomirjenje vsega tega vznemirjenega dela sveta.

Politične vesti.

— Dr. Korošecova morala. Beogradsko in drugo časopisje je zadnje dni obsežno poročalo, kako se je dr. Korošec ponujal sedanjí vladi. Pripravljeno je bil izdati ves svoj avtonomistič. program, samo da se dokopile do vlade in da reši SLS pred pretečim polomom. Dr. Korošec je nameraval kratkoma izdati svoje dosedanje zaveznike, pustiti opozicijski blok in Davidovića na cedlu ter se kodirati z radikalno stranko. Šest let je farbal v Sloveniji ljudske množice in dvojico, trojico kulturnih delavcev, katerim je obljuboval avtonomijo Slovenije. V usodnem trenutku pa gre sedaj in izda ves svoj temeljni program in hoče stopiti v koalicio s toli kritizirano »centralistično« stranko, kakor je radikalna stranka. Iz tega se razvidi, koliko je resnica na klerikalni agitaciji proti »centralizmu«, proti »velikostrstvu« radikalne stranke in na drugih stičnih demagoških trazah SLS! Najbolj značilno pa je, da je bil dr. Korošec te dni pripravljen uskočiti

v nacionalni tabor ter izdati svoje dosedanje zaveznike v Zagrebu in Beogradu, kar dovolj jasno osvetljuje politično moralo voditelja SLS. Ta stranka je bila vsigdar oportunistična, zlobna, zahrbna in nedosledna. Kjer je le mogla, je izdala svoje programe. Šest let je agitirala za boljševsko Rusijo, potem pa pred dnevi priredila v uniojski dvorani strupeno predavanje proti boljševiški Rusiji. Človek se v tej nedoslednosti in nemoralnosti kar ne more znajti. Pa mislimo, da tako velikim defetističnim grešnikom, kakoršni so klerikalci s SLS in da tako nemoralnemu in nezanesljivemu politiku, kakoršen je dr. Korošec, to ne bo uspelo! Dr. Korošec je že pospravil svoje kovčge in jo odhvil v Zagreb, da tamkaj potolaži svoje zaveznike, češ da ni mislil tako resno s svojo izdajo...

— »Slovenec« — »napredna demokracija«. Pod tem naslovom se je današnji »Slovenec« spravil na naš včerajšnji članek, v katerem smo ostro obsodili lahkomišelnost in čisto strankarsko in demagoško početje opozicijskega tiska, ki javlja in pretvarja vesti zgolj z vidike agitacijske učinkovitosti! Kot pregreške in primere smo navedli n. pr. tisto nezasišano predrzno klevetanje notranjega ministrstva in cele vlade, ki jo je vršil opozicijski tisk prve dni po izidu skupščinskih volitev, ko je trdil, da vlada kratkoma laže in slepari z izidi! Mi smo to početje obsodili kot nemoralno! »Slovenec« se pa sedaj opravičuje z otročjim izgovorom, češ da mu ne puščamo, da »sodi z lastnim razumom«, da »mislí samostojno«, da »veruje ali pa da ne veruje« v uradne objave notranjega ministrstva! Pa »Slovenec« lahko svobodno misli, kakor hoče. N. pr. danes ko piše, da je bil včerajšnji kronski posvet na dvoru zelo kratkotrajen, dočim je v resnici trajal od pol 17. do 20. zvečer. Zanj je tak posvet, ki traja skoro 4 ure — kratkotrajen! Celó to pa sme »Slovenec« — »svobodno« misliti in »verovati«, toda javnosti naj ne servira svojega »mišljenja« in »vere«, ki je lažniva in namejena prevarli! Časopisju pa dovoljuje država, da služi resnici, ne pa »mišljenju« in slepariji klerikalne politike!

— Imenovanje našega poslanika za Tirano. Načelnik albanskega oddelka v znanjem ministrstvu Branko L. a. z. e. v. i. je imenovan za poslanika v Tirani. Albanska vlada je že dala temu imenovanju svoj agrement. Novoimenovani poslanik uživa v krogih albanske vlade največje simpatije in spoštovanje. Dosedanji albanski poslanik na našem dvoru Ali Riza Kolonja je razrešen svoje dolžnosti.

— »Slovenec« postavljen na laž. Beogradska vlada danes oficijelno demantira »Slovenec« vesti o prihodu našega poslanika v Berlinu Živojina Baluždića v Beograd.

— Madžarska in nemške volilne manipulacije. Po poročilu iz Beograda namerava kraljeva organizacija Samostojne demokratske stranke za Sombor predložiti verifikacijskemu odboru Narodne skupščine pritožbo, ki z dokazi navaja, da je v tem volilnem okrožju volilo 50 Madžarov in Nemcev, ki niso naši podaniki. Pričakovati je, da bo te glasove, ki so bili oddani za nemškega kandidata, verifikacijski odbor razveljavil. Samostojni demokratje so tu prikrajšani za en mandat. Njih kandidat je dobil samo 20 glasov manj, sicer bi bil izvoljen. Samostojni demokratje lahko torej dobe še en mandat.

— Šesti kongres makedonskih revolucionarcev se je vršil pred dnevi na našem teritoriju! Kongres je sprejel poročilo centralnega odbora o dosedanjem delu. Na mesto Aleksandrova je kongres izvolil Ivana Mihaljova iz Skoplja, na mesto Čauljeva pa Georgija Popa Hristova iz Bitolja. Tudi general Protogerov je ponovno izvoljen. — Tako izgleda v naši Makedoniji! Naši opozicionaleci pa ne najdejo niti besedice, da bi se zavzeli za našo državo ter nastopili proti makedonski organizaciji! Obratno, ti listi še podpirajo makedonska revolucionarna stremljenja ter hvalijo Radića, ki vzdržuje pismene stike z makedonskimi izdajniki naše domovine!

— Obtožnica proti Ferad Begu Dragi. Proti zatvorjenemu Ferad Begu Dragi je sodišče v Mitrovici sestavilo obtožnico. Sodišče obtožuje Ferad Begu Drago ubojstva žene pokojnega Lazara Artonovića. Nato ga dolži, da je ovalil avstrijskim oblastem vdovo Marto Milkovičevu, ki je bila obsejena. Končno ga sodišče dolži, da je ubil Petrušo, ženo Milorada Kostića. — Ko so naše oblasti zaprle tega krvočelnika in razbojnika, je ljubljanski »Slovenec« pisal o nečuvnem nasilju proti poslancu! Prof. dr. Serko je »Slovencu« verjel in na podlagi takih in slčnih tatarskih vesti o terorju, ki ga nikjer ni bilo, glasoval za dr. Korošec. Sedaj pa prihaja sodišče v Mitrovici in dolži voditelja Družbena napadnih ubojstev! — Lepa družbena opozicijski blok! Še lepši njega lahkoverni volilci!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.
Začetek ob 20. zvečer.
Četrtek, 19. februarja: »Pepeluha. Red C. Petek, 20. februarja: »Vdova Rošinka«. Premijera. Izven.
Sobota, 21. februarja: »Stričkov sen. E. Nedelja, 22. februarja: Ob 15. popoldne: »Danes bomo tiča. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20. zvečer: »Vdova Rošinka. Izven.
Ponedeljek, 23. februarja: »Sumljiva oseba. Red F.
Torek, 24. februarja: Zaprto.

Opera.
Začetek ob pol 20. zvečer.
Četrtek, 19. februarja: »Don Juana. Red F. Petek, 20. februarja: Zaprto.
Sobota, 21. februarja: »Traviata. Red C. Nedelja, 22. februarja: Ob 15. popoldne: »Trubadur. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 23. februarja: »Don Juana. A. Torek, 24. februarja: Zaprto.

Nikodem Pavlovič Kondakov umrl.

Prijatelje zgodovine in umetnosti zagotovo ne bomo pozabili nikoli mnogo prispevala k razvoju evropske, zlasti pa slovanske kulture, je zadel v torek težka izjuga. V schönbornski palači v Pragi je končal svojo plodovito življenjsko pot znameniti ruski učenjak Nikodem Pavlovič Kondakov, ponos in dika ruske, pa tudi svetovne arheološke vede. Ni bilo večjega poznavalca bizantinske zgodovine in umetnosti. Kondakov se je oklenil z vso svojo bogato duševnostjo in marljivostjo študija bizantinske zgodovine in umetnosti. Ni se omejil samo na to polje znanstvenega delovanja, ker zahteva bizantinska kultura v svoji organizaciji zvezi z Orijentom tudi temeljito znanje arheologije bližnjega Vzhoda, zlasti Palestine. Kondakov pa ni zanimal samo študiranje virov bizantinske umetnosti na vzhodu, nego tudi sledovi te kulture na Balkanu med Slovani in med Rusi. V svoji domovini je našel starodavne spomenike bizantinske umetnosti, ki jih je opisal v svojih znamenitih delih. Njegova dela so v pravem pomenu besede temelj ruske arheologije in umetnostne zgodovine.

Leta 1881. je odpotoval v Palestino, kjer je kot arheolog preiskal in proučil zlasti Sinaj in druge sledove stare kulture. Leta 1904. je obdelal rezultate svojega znanstvenega potovanja v knjigi »Arheološko potovanje po Siriji in Palestini«. Iz njegovih balkanskih del je izšlo leta 1922. znamenito delo »Spomeniki krščanske umetnosti na Athos«. Leta 1909. je izdal popis svojega arheološkega potovanja po Makedoniji. Kondakov se je zelo zanimal tudi za sodobne probleme. Pred vojno si je pridobil mnogo zaslug za rusko šolstvo in cerkveno slikarstvo. Na univerzi v Odesi, kjer je predaval od leta 1870. o zgodovini umetnosti sploh, je več njegovih učencev, ki so zdaj med najboljšimi mladimi znanstveniki. Mnogo njegovih del je izšlo tudi v francoski in našlo tako pot v mednarodni znanstveni svet. Leta 1916. ga je francoska vlada odlikovala z redom častne legije. Ruski revolucija je začasno prekinila Kondakovovo znanstveno delovanje, ni pa mogla vplivati na učenjaka tako, da bi opustil svoj zmagovit glavni pohod v carstvo znanosti. Leta 1920. je odpotoval iz Rusije. Posrečilo se mu je rešiti vso bogato zbirko posnetkov in fotografij, ki jih je zbiral na potovanjih po različnih vzhodnih deželah. Zaveščice je razdelil na univerzi v Sofiji. Tu se je z vso silo lotil svojega priljubljenega dela, dovršil je veliko delo o ruski ikoni in pripravil za tisk III. zvezek »Ikonoграфије Боже матерѣ«.

Češkoslovaška vlada mu je ponudila mesto kontraktualnega profesorja na Karlovi univerzi v Pragi. Kondakov je z veseljem sprejel to ponudbo. V Pragi je predaval o pomenu vzhodne Evrope za vseevropsko kulturo in o zgodovini bizantinske umetnosti. Ko je lani 1. oktobra slavil 80. letnico svojega rojstva, se je spominjal nje-

govih zaslug za znanost ves slovanski svet in evropski zapad. Naš list je priobčil ob tej priložnosti Kandakovo daljšo razpravo. Filozofska fakulteta Karlove univerze ga je imenovala za častnega doktorja. V proslavo njegove 80. letnice je češkoslovaška vlada sklenila izdati Kandakovo delo o ruski ikoni v CSR. — Anima candida.

Jugoslovenski komorni koncert v Pragi.

Društvo za moderno glasbo je priredilo 14. t. m. v Pragi v dvorani praškega Mozarteuma reprezentativni večer sodobne jugoslovanske glasbe. Predno so se začeli glasbene interpretacije, je češki pianist in komponist dr. Stjepan v kratkem, stvarnem govoru predložil občinstvu dela in pomen srbskih, hrvaških in slovenskih avtorjev, ki so zastopani na tem večeru. Nato je češki pianist prof. Heřman na klavirju interpretiral Dobronjičovo suito »Zemlja in solnce«; gospi Milojević je zapela s spremljavanjem M. Milojevića Krističev »Novembra«, Milojevićev »Japonsko« in Konjovičev »Marijansko iz Koroške«. Sledila je najnovejša Milojevićeva kompozicija »Sonata za klavir in gosle«. Po odmoru so prišli na vrsto Slovenci Škerjanc in Lalović, prvi z eno, drugi z dvema pesmama, ki jih je pela ga. Peničkova - Rohova. Na klavirju jo je spremljal prof. Heřman. Koncert je bil zaključen s Tkaličevim godalnim kvartetom št. 2.

Koncert je bil lepa manifestacija sodobne jugoslovanske glasbe, ki je privabila vse odlične glasbene kroge Praze. Navzoči so bili skoraj vsi češki skladatelji in najboljši glasbeni kritiki, kakor tudi svetovno slovenske kolonije v Pragi. Po vsaki točki je avditorij sprejel jugoslovanske glasbenike in interpretirerje z burnim aplavzom. Ki sta ga bila deležna zlasti prisotni Milojević in njegova sopraga. O tem koncertu piše v »Narodnem Osvobození« znan češki glasbeni kritik K. Jirák tako-le: »Jugoslovanski skladatelji se niso predstavili kot izenačena supina s skupnim idejnim programom, nego kot poedine individualitete, ki se med sebojno ostro odbojajo, vendar pa kažejo neko zvezo. To je v prvi vrsti karakteristični melanholični kolorit z neko neopredeljeno orijentalistično ritmiko kot skupno prvenstvo večine jugoslovanskih narodnih pesmi. Jugoslovenska umetniška kompozicija nima dovolj tradicije; posledica tega je kolebanje v stilu pri izvajanih kompozicijah. Vendar je pa koncert dosegel velik efekt z iskreno muzikalnostjo, ki gotovo kmalu najde svoj domači izraz. Za enkrat se pozna še tuji vpliv, italijanski ali nemški, kjer je pač avtor študiral. Vendar se pa narodna individualnost jasno čuti. Količinski skladatelji se je nam predstavil M. Milojević s svojo sonato, ki ima krasne partije, vendar je pa celota do gotove meje nekoncentrirana. Sonato bi torej lahko označili kot suito. Med ostalimi avtorji je zhu-dil pozornost Dobronjič, ki v slogu spominja na Bartoka, pa je kljub temu izrazit jugoslovanski značaj. Tudi Berse in Konjovič sta bila zastopana z zelo zanimivimi skladbami, dočim je Hrističeva pesem samo odraz zastarelega francoskega impresionizma. Zanimal nas je Lalović z odličnim slogom, dočim se pozna Škerjancu salonska tendenca. Tkalič je dober violončelist, kot skladatelj pa povprečen. Iznenadila nas je ga. Milojević s svojim komornim predavanjem in zelo kultivirano prvo umetnostjo. Tudi ga. Peničkova - Rohova se je dobro živela v slog jugoslovanskih pesmi. — Slučajno ugodno kritiko je napisal o koncertu v »Československi Republik« kritik A. Vogl.

— Premijera Golarjeve veseligrade »Vdova Rošinka« bo v tukašnjem dramskem gledališču v petek dne 20. t. m. ob 8. zvečer na kar opozarjamo naše gledališko občinstvo. Režira g. Lipah. Predstave se udeležijo tudi gospod avtor.

— Eden najslavnejših francoskih pianistov Marcel Ciampi priredi v petek dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v filharmonični dvorani koncert z jako zanimivimi spo-

redom, ki ga tvorijo predvsem francoski komponisti Debussy, Franck, Ravel, Fauré in tudi Chopin. Natančneje objavimo v prihodnjih dneh.

— **Otvoritveni predstavi »Slov. marionetnega gledališča«.** Neprilakovano hitro — navidez kakor brez predpriprave se je otvorila letošnja sezona Slov. marionetnega gledališča v Mladki, z otvoritveno predstavo prošlo nedeljo. Dvorana je bila nabito polna in občinstvo zelo dovtovno in zadovoljno. Otvoritvena predstava je nudila že znano Poccijev pravljico o princu Rožen-cvetni in princesi Lilijani, ki so jo igralci uprizorili gladko in oživljeno, da se jim ni pri najmanje poznal enoletni premor, ki jim je odvzel možnost in priliko za nove vaje. Na sporedu je bil tudi »Prolog« dr. Laha, ki je bil prav primeren. Gasperček je imel v tem prologu priliko, da se je razvnel in razgledal kot mu veleval njegova narava. Značilno je bilo in nadvse razveseljivo, da so otroci takoj našli stik z odrom in glasno spremljali Gasperčkovo modrovanje. Slejo ko preli mora biti to gledališče po naznačeni poti, ki naj bo šele izhodišče za vse popolnejše vzporeditve in igre izključno umetniškega značaja. Dana je tudi možnost uprizaritve za odrasle gledavce, prav po vzorcu uprizarjanj monakovskega marionet. gledališča. Kakor smo izvedeli se bo tokom leta uprizarilo poleg repriz nekaj novih, tudi izvrstnih enodejank.

— p. — K.

Maskarada

Ljubljanskega Sokola na pustni torek v vseh prostorih Narodnega doma pod geslom »Noč na morju«.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur«

Dvorni svetnik dr. R. Marn izvoljen za častnega člana. (Občni zbor.)

Snoči ob 20. se je vršil občni zbor Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v njegovih društvenih prostorih. Zborovanje je otvoril predsednik dr. Windischer, ki je ugotovil sklepčnost ter nato pozdravil vse navzoče, predvsem pa zastopnika oddelka ministrstva za trgovino in obrt v Ljubljani dvor. svet. dr. Marna, urednika »Trgovskega lista« dr. Ivana Plešsa, načelnika Trgovskega gremija za Ljubljano g. Stupico in načelnika gremija za ljubljansko okolico g. Zebala. Pred pričetkom na dnevnem red se je spominjal vseh med letom umrlih članov g. Antona Grlica, g. Marije Ravnhar, g. Antona Potočnika, g. Viktorja Korsiha in g. Vinka Majdiča. V znak sožalja so navzoči vstali s sedežev.

Nato je dr. Windischer očrtal zgodovino nastanka trgovskega društva »Merkur« naglašajoč, da stopa letos društvo v 25. leto svojega delovanja. Društvo je bilo prvo slovensko trgovsko društvo, ki je bilo ustanovljeno v Ljubljani. Majhne in v resnici skromne so bile razmere v naši slovenski trgovini ob začetku 19. stoletja. Takrat je v Ljubljani pač obstajal gremij trgovcev, ki pa je bil v nemških rokah, istotako pa je bila tudi uprava Trgovsko-podpornega in bolniškega društva v nemških rokah. Značilno je, da so slovenski trgovski sodruštvi v Ljubljani prvi začutili potrebo, da osnujejo stanovsko organizacijo, ki naj bi družila delojemalce trgovskega stanu. Dne 25. aprila 1900. so se prvič sestali pri »Zlati ribi« v Ljubljani mladi trgovski sodruštvi in dan 27. junija 1900 je bilo že ustanovljeno slovensko trgovsko društvo »Merkur«. Društvo je že takoj prva leta postalo resnično središče in žarišče trgovskega organizatorskega gibanja v Sloveniji ter po pravici zasluži ime slovenske trgovske matice. Živhalno je bilo organizatorsko delo društva, prirejal so se shodi, predavanja, sestanki, zabavni večeri in plesi, delovalo pa je tudi društvo na kulturnem polju, širilo trgovsko izobrazbo, prirevalo strokovne tečaje, predavanja in vzdrževalo lastno knjižnico. Najboljši trgovci, narodno najzvednejši možje trgovskega stanu so izšli iz kroga trgovskega društva Merkur. Delovanje društva v vojnem času je bilo zelo oteženo, po vojni pa je vzniklo v društvu zopet novo življenje in danes pri vsto-

pu v 25. leto svojega obstoja smo lahko zadovoljni z delom, ki smo ga opravili nesebično in v korist celokupnega naroda. Za povzdig naše trgovine in za razvoj našega trgovstva je delalo društvo »Merkur« v preteklosti, tega duha je tudi danes in tako hoče ostati tudi v bodočnosti.

Obširno tajniško poročilo je podal tajnik g. Urbančič, ki je navedel, da je bilo društveno delovanje v preteklem letu zelo uspešno, le društvena posredovalnica za službe ni zaznamovala uspeha. Krivo je temu še vedno trajajoča gospodarska kriza, ki se od dne do dne veča. Nato je poročal o delovanju posamnih oddelkov. V prvi vrsti o vajeniškem oddelku. Na podlagi uvedene podporne akcije je društvo nabralo 23.000 Din in od tega podelilo polovico podpornemu skladu, drugo polovico pa vajeniškemu oddelku za vzdrževanje zavetišča. Uvedena je bila tudi hranilna akcija, ki je imela sicer doslej majhen materialen, zato pa temvečji moralen efekt. Dalje je deloval učni oddsek, društvo je priredilo razne tečaje, poučevala se je brezplačno srbohrvaščina, proti malenkostni odškodnini pa tudi italijanščina. Prof. Sič je vodil brezplačni knjigovodstveni tečaj. Tudi delovanje prireditvenega oddelka je bilo zelo agilno. Bilo je več prireditvev, med katerimi je omeniti predvsem trgovski ples. Delovali so tudi drugi oddelki tako plesni, pevski in dramski. Preuredila se je društvena knjižnica in za leto 1925. je društvo izdalo »Trgovski koledar«. Društveno glasilo »Trgovski tovariš«, ki ga je urejeval društveni podpredsednik K. v. Čič, je izhajalo v 1500 izvodih. Ustanovljen je bil tudi podporni sklad, namenjen predvsem brezposelnim in onemoglim članom. Posredovalnica za službe je imela v preteklem letu 1550 poslovnih ščelik, prostih mest je bilo razpisanih 306, za službo je prosilo 1027 interesentov, v 198 slučajih se je posredovalo z uspehom. Članov je štelo društvo v preteklem letu 1024 rednih, 68 podpornih, 2 častna in 11 ustanovnih. List se je razpošiljal v 1358 izvodih.

Blagajna izkazuje v preteklem letu 129.287 Din 85 para dohodkov in 111.219 D 91 para izdatkov. Revizorji so našli knjige v polnem redu, nakar je bila odobrena izrečena zaupnica. Pri volitvah je bil per aclamationem izvoljen ta-le odbor: predsednik dr. Fran Windischer, podpredsednik g. Jos. Kavčič in Rihard Tory ter odborniki: Pavel Fabiani, Ivan Jelačin st., Jurjevo Avgust, Ivan Jeras, Hanuš Krofca, Evgen Lovšin, dr. Rudolf Marn, dr. Viktor Murnik, Ignacij Novak, Anton Ravhekar, Josip Winter, Fran Zebal, ga. Jelka dr. Bretlova, ga. Marija Tičar-Sušteršič, Fran Indihar, Mirko Jeršan, Rudolf Južna, Rihard Kramer, Josip Kredo, Valter Laurenčič, Janko Lozar, Vlado Pfeifer, Oton Rakca, Josko Rupnik, Josip Sekula, Valentin A. Urbančič, gđc. Berta Strehovec, gđc. Dragica Vdovič. Preglednika računov: Josip Malešček, Josip Urbančič.

Naslednja točka dnevnega reda je bila izprememba pravil. Na predlog g. Kavčiča se spreminja naslov društva v »Trgovsko društvo Merkur za Slovenijo v Ljubljani«. Nato je g. Jelačin star. v imenu odbora predlagal, naj društvo imenuje za svojega častnega člana dvornega svetnika in šefa oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani g. dr. Rudolfa Marna v priznanje njegovih velikih zaslug, ki si jih je pridobil za društvo tekom svojega nad 21-letnega požrtvovalnega in nesebičnega delovanja za blazor in napredek društva »Merkur«. Predlog je bil z višarnim odobravanjem sprejet in zborovalci so priredili navzočemu novemu častnemu članu navdušene ovacije. Dr. Marn se je za izkazano mu čast radostno presečen prisrčno zahvalil. Povdarjal je, da hoče kakor doslej tudi v bodoče delovati za prospek in procvit društva ter slovenskega trgovstva sploh.

Ob zaključku je g. Zebal poročal še o akciji za zgradbo trgovskega doma ter apeliral na članstvo, da podpira to akcijo. Predsednik g. dr. Windischer je nato izrekel z. dr. Marnu svoje iskrene čestitke, nakar se je zaključil dobro uspešni občni zbor.

III. primorski akademski ples v soboto 21. t. m. v Narodnem domu.

509

Sokolstvo.

— **Gospodarski odsek Sokola I. v Ljubljani** vlijudo vabi svoje članstvo in po njih vpelane goste na domačo maskarado, ki jo priredi na pustni torek ob 20. v društvenih prostorih na Taboru. Vstopnine ni nobene. Za obilni pester se priporoča gospodar. 386

— **Sokol na Viču** priredi v soboto 21. tm. v Sokolskem domu na Viču veliko maskarado. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 10 Din. Odbor vabi k obilni udeležbi. 372 n

— **Sokolsko društvo v Šostanju** vlijudo vabi na veliko maskarado, katero priredi na pustno nedeljo dne 22. tm. ob 8. zvečer v Sokolskem domu. Vstopnina za osebo 10 Din. Tekmovanje za najlepšo masko, ki dobi darilo. Nežne roke so še pridno na delu, da dobi princ Karneval čimlepšo obleko. Opozorjamo na prireditev tudi bratska sosedna društva s prošnjo za udeležbo, da združimo z veseljem tudi gmotni uspeh prepotrebnega društva. 383n

VELIKI PUSTNI KORZO
»Slavčeva« maskarada pustno nedeljo 21. II. 1925 v hotelu UNION.

Turistika in sport. NURMI IN RITOLA.

Novi rekord.
Neizmerni trumfi, ki jih je žel Nurnu v Ameriki, so popolnoma zatemnili slavo njegovega rojaka Ritole. Toda zvezda Ritole ni zatemnili. Znova se je razširil glas o glasovitem Fincu, vrednem sodruzu Nurmija. Ritola je dne 13. februarja v Bufalo v času 9:3 in štiri petinke postavil nov svetovni rekord na dve miljii ter s tem prekosil Nurmijev rekord za celi dve sekundi. Seveda je bilo tako jasno, da Nurni ne bo pustil, da bi ga Ritola ugnal v kozli rog. In res: iz Newyorika prihaja z dne 16. t. m. vest, da je Nurni izboljšal Ritolov rekord na dve miljii, in sicer je pretekel progo v 8:58.2. Tudi Ritola je postavil dva nova svetovna rekorda. Pretekel je 2 in pol miljii v 11:44 in tri miljii v 14:01.4

— **Osborne je postavil nov svetovni rekord v skoku v višino.** Skočil je povodomitanga v Chicagu 198.5 centimetrov ter s tem posekal rekord Dick Landona, ki je znašal 196.2 cm.

— **Arne Borg in Melismüller.** Poročah smo, da je znani švedski plavalec Arne Borg postavil na 500 in na 1000 yardov dva nova svetovna rekorda. Sedaj pa prihaja vest, da je Arne Borg v Floridi porazil Weissmüllerja. Plaval sta oba na 400 m. V Parizu je Weissmüller, kot znano, prehitel na isti progi Borga, nasprotno pa se je stvar sedaj zasukala. Johnny je zaostajal za skoraj dva yarda za Borgom. Shelton, zmagovalac na olimpijadi v 200 m prsnem plavanju, je postavil na isti progi nov svetovni rekord z 2:48.2 ter posekal stari rekord Rademacherja, ki je znašal 2:51.4

— **DFC (Praga)** ima na svoji turneji po Nemčiji beležiti lepe uspehe. Tako je v Düsseldorfu porazil klub SVBC 1905 s 5:0, v Gelsenkirchen pa tamonjši klub Union s 8:1.

— **Otvoritve nogometne sezone.** SK Primorje je izbralo ugodno zimsko vreme ter povabilo v Ljubljano znani zagrebški klub Concordia. V vrstah njenega moštva nastopijo znani internacionalci Pažur, Paškan in bivši »Hajdukovca« mlada Benčič in Bonacič. Priporočamo, da igra Concordia izmed vseh ostalih zagrebških prvorazrednih klubov najlepši nogomet. V zadnjem času je ojačala svojo napadalno vrsto z mladima, a nevarnima strelcema Jerenom in Hamerjem. — Primorje, ki nastopi v nekoliko spremenjeni postavi, bo vsakekar skušalo doseči proti rutiniranemu nasprotniku čim častnejši uspeh, ter je pričakovati zanimivega boja. Pozdravljati je ta zgodnji začetek nogometne sezone tudi z ozirom v zvezi s to tekmo, ter pozivamo športno občinstvo, da se čim številneje udeleži te zanimive tekme. 338/s

— **Predprodaja vstopnic** za nedeljsko nogometno tekmo Concordia (Zagreb) : Primorje se vrši od petka naprej v trafiki Sever, Selenburgova proti 10% popusta. 389/n

Vladimir Levstik: Kako je dobil človek roge in žena sina.

(Po kinopisih učenega Nabuklobasarija.)

Kakor vemo, je ustvaril Evo vrag iz pasjega repa.

Izprva ga je bolelo srce, ker se je naredila tako nenadoma in sama od sebe, brez tistih vnanih dik in odlik, ki jih je smatral kruljavec v svoji rogati repatosti za višek lepote. Toda čim deli jo je opazoval, tem bolj je uvidel, da je vzlic nedostatkam prečudno zala stvarca, in kmalu ga je pekel samo še kes, zakaj jo je tako togotno naprtil Človeku in je ni prihranil v svojo lastno slast in strast. Malo prida vrag bi bil, ako ne bi cepetal ob pogledu na njene snežne grudi, biserno grlo, obleboke in druge peklenske nastave, ki so že tedaj obetale, da bodo izdatnejše od vseh železnih mišclvok!

»Odloženo ni zamujeno,« je modroval sam pri sebi. »Ako je pozno za Evine rožičke, je časa več ko dovolj, da postane Adam tem veličastnejši rogač.«

»Kaj momljaš, godrnjalo?« se je ti-sti mah oglasil Bog, ki je stopil z nebes, da bi videl, kako živi Adam v raj. »Ali si ustvaril Zlo?«

»In še kakšno, Gospodar! Pravo pravcato Zlo, mogočno in znamenito kakor le kdaj kako tvoje Dobro! Ali vidiš, kako se valja Človek, najplemetejši stvor tvojih rok, pred mojim delom na kolenih? Vidiš li, kako se smučje in suče, prilizuje in malikuje? Recl zdej, ako moreš, da ti vrag ni bil kost!«

Tako govoreč je zmagovalno iztegnil roko in pokazal Gospodu nago dvojico, ki je brila v raju vsakojake otročje burke. Akoravno ni bilo v njunem početju ničesar kdo ve kako prepovedanega, je ta pogled vendar iznenadil Stvarnika in napolnil njegovo srce s skrbjo; s tem večjo skrbjo, ker je še zdej strme opazil, da v naglici ni odpravil vseh izprememb, s katerimi je vrag ponakazil Adamovo vnajnost, ko je sitniral v božji delavnici. Gospod je nameraval ustvariti Človeka ne le brezgrešnega, ampak tudi nezmožnega, da bi grešil. Določil ga je v to, da bi jel in pil, poslušal ptičke in trgal cvetličice in prepeval od zore do mraka njegovo slavo in čast; zdej pa ga je videl sposobnega vseh grehot, ki se jim le moreš zapisati, da jameš iskati nebes na zemlji in se strmoglav zakadiš v pekel.

Zelo se je zbal Gospod za srečo Adamovo je neutegoma stopil predenj, da bi ga otel.

»Adam,« je vprašal s strogim glasom, »povej mi, ali si že okusil sad, ki ga rodi Drevo Spoznanja?«

»Ne vem, Gospod,« je odvrnil Človek. »Kaj je Drevo Spoznanja?«

Bog se je radovol odgovorja, zakaj spoznal je, da Adam še ni okusil sadu. Vendar pa se je obrnil tudi k Evi: »Povej mi, Eva, si li okusila sad, ki zori na Drevesu Spoznanja?«

»Ne še, Gospod, prav gotovo da ne,« je vzbrbljala Žena kakor sraka na travniku in drzno pogledala Bogu v oči. »Kaj je Drevo Spoznanja?«

Po tej besedi je Bog uvidel, da je njena duša lokava in polna hlepenja po grehu. Zato ji je položil roko na čelo in je vzel hudobčevu nprav od nje ter jo je storil nevedno, kakor je bil Človek. In tudi na Adama je položil roko, da bi pozabil slo, ki je že prešinjala njegove ude in vpila po utešenju. Nato je dal Evo Adamu za tovarišico in jima je zabčil, da naj ne jesta sadu z Drevesa Spoznanja, ako nočeta umreti; in v znak, da mislita na prepoved, naj vsako uro glasno zapojeata njegovo slavo, da ju bo čul.

Človek in Žena sta jela živeti po ukazu Gospodovem. Ker nista vedela, kakšno je Drevo Spoznanja, niti ne, kje raste, se nista upala jesti z nobenega drevesa in sta se hranila s koreninami in ju je bodel trebuh na meh. In da bi ju čul Gospod, sta pela slehernu uro njegovo slavo in sta bila hripava, ker sta se drla kakor žerjava. Bog pa je sedel v nebesih inlušil lulo ter zado-

voljno poslušal hvalni spev; in ker v svoji dobroti ni izprevidel sile Zla, je mislil, da je stvar v najlepšem redu.

Toda vrag se je klatil okoli raja in pasel oči na lepoti Žene; in misel, da je premagana, mu kar ni hotela v glavo.

»Zlo, ki sem ga ustvaril, naj bi prepevalo božjo slavo?« je škripal z zobmi. »Dobri naj bi užugal Lokavega? Ukaniš si me, Gospodar?«

In spravil se je na delo, da bi uhvati svoj plen, bodi že za čop ali kako drugače.

Nekega dne, ko sta Človek in Žena pravkar odpeala božjo čast in je Adam ves upehan zadrževal v senci, se je izpremenil vrag v zeleno kačo in je zlezal po travi skozi rajski plot. V raju je videl Evo, ki je zehaje šetala med drevesi ter ugibala, katero izmed njih bi utegnili biti Drevo Spoznanja. Ko je prispel do nje, se je nahoma prevrgel v Človeka, nalikujočega Adamu in še mikavnejšega za njene oči ter polnega zvijač in poželjivosti.

»Kdo si, ki te srečam prvič v tej samotni?« se je splašala Žena. »Strah me je tvojih oči in srce mi zamira, ko stojiš pred menoj. Hodi svojo pot, ali pa zbežim in pokličem Človeka!«

Toda vrag je bil na cilju svoje poti in se ni ganil. In Eva ni zbežala, niti ni zvala Adama na pomoč; še bliže je pristopila k tuju in je dovolila, da jo je prijel za roko.

»Kdo sem?« je odgovoril zlobec, »Tisti, ki ve in vidi.«

»Ako veš vse, Gospodovih misli ne veš.«

»Vprašaj, da se uveriš.«

Tedajci je Evo premagala radovednost, ki je pri ženski vedno začetek greha.

»Povej,« je dejal, »je li resnica, da umre, kdor bi okusil sad Spoznanja?«

»Nikakor ne!« se je razbesedil Zvit. »On ne umre, zakaj Spoznanje je silnejše od smrti, in kdor ga užije, okusi mogoto, ki je dana Gospodaru od vekomaj. Prepovedal vama je sad Spoznanja, ker vama sebično zavida najvišjo srečo in noče, da bi se Človek in Žena prispodobila Bogu.«

Njegova roka je v tem objela Evo čez pas; njegove oči so ji plamelele v lice in diih njegov je šel kakor ogenj preko njenih ust. In Žena je dala, da se je vrnila vanjo pohlepna in ničemnurna duša, ki je bila izgnana po volji Gospodovi.

»Ti praviš, da nama Gospod zabranjuje sladkost Spoznanja, ker nama je ne privoščil? Uživati jo hoče sam, ker bi naju storila enaka Niemu?«

»Sla Spoznanja je slast vseh slasti.« »Pokaži mi Drevo Spoznanja, da vsaj od daleč vidim veje, ki seгаajo z zemlje Človekove v nebesa božja!«

Izkušnjavec jo je stisnil k sebi. Za-

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 19. februarja. 1928.

Agitacija za združitev Avstrije z Nemčijo.

Agitacija za priključitev Avstrije k Nemčiji se je v zadnjem času zopet oživila. Zabeležili smo že, da sta se pred tedni napotila v Berlin znana avstrijska politika dr. Dinghofer in dr. Frank z določeno mislijo, da pri nemških državnikih sondirata, kakšno stališče zavzamejo službeni krogi v Nemčiji napram načrtu, da bi se proglasila združitev Avstrije z Nemčijo. To svojo mislijo sta imenovala dva politika ne samo javno priznala, marveč ji naravnost skušala dati nekaj polslužbeni značaj.

Zato je povsem umljivo, da je ta poset v Berlinu vzbudil splošno pozornost pred vsem v Franciji, a tudi v Českoslovaški, ki sta v tem vprašanju najbolj zainteresirani.

Francosko časopisje je napram znanosti izproženemu načrtu, da se vzpostavi Velika Nemčija od Belta do Karavank in madžarskih pust zavzelo razsodno odločilo stališče ter naglašalo, da Francija nikdar ne more dovoliti, da bi se oživotvorila ta način bodisi v tej ali oni obliki. Tudi českoslovaški tisk je z vso odločnostjo povdarjal, da bi morala Českoslovaška energično nastopiti proti vsakemu poskusu, ki bi meril na to, da bi se nemške granice prestavile na jug, kar bi imelo za posledico, da bi bila Českoslovaška na treh straneh obdana od nemškega sosedu.

Rezka odklonitev vsenemškega načrta s francoske in českoslovaške strani je učinkovala na Dunaju, kjer so hiteli zagotavljati, da nista imela doktor Dinghofer in dr. Frank nobenega službenega pobilista, da bi v Berlinu sprožila pangermansko idejo o utelešenju Avstrije Nemčiji.

To je povsem verjetno, takisto pa je tudi res, da je temu pangermansko cilju posvečena agitacija neverjetno narasla baš potem, ko sta se pojavila v Berlinu dr. Dinghofer in doktor Frank. Ta agitacija je pridobila na intenzivnosti zlasti v Nemčiji. Na vseh koncih in krajih prostrane nemške države, zlasti pa v centru samem, v Berlinu, se vrše neprestano prireditve, ki postavljajo kot nekaj »ceterum censeo«, da se avstrijske pokrajine morajo združiti z materjo zemljo Nemčijo. Prav te dni se je vršil v Berlinu zbor takozvanega »Reichsverband«. Kakor že ime pove, je ta organizacija iredentistična. Tega zbora se je udeležil tudi poslanec v avstrijskem parlamentu dr. Schönbauer z Dunaja, ki je v svojem govoru povdarjal med drugim:

»Avstrijsko ljudstvo kopni, da se vrne k svoji materi zemlji Nemčiji. Misel priključitve, ki je položena v weimarsko ustavo, je našla navdušen odmev v srcih vseh Avstrijcev, ki so pripravljeni žrtvovati za to idejo življenje in kri. Združitev Avstrije z Nemčijo sicer prepoveduje st. germainška mirovna pogodba, toda ta združitev se bo vključ temu izvedla, ker je pogodba le papir in je ni moči, ki bi mogla preprečiti, da bi se ne ujednili razkosani deli enega naroda...«

Vidi se, da je v tej agitaciji določen sistem, ki daje misliti. Treba je torej opreznosti in pozornosti. Pri tem pa niso čisto življenjsko zainteresirane samo Českoslovaška, Francija in Poljska, marveč tudi Jugoslavija in v nji pred vsem Slovenija.

Ne more biti naši kraljevini vse eno, ako se na Karavankah naenkrat ki je tlel v njegovem srcu, se je prelival v njo.

»Drevo Spoznanja hočeš videti?« je sepetal v odprto školklo njenih ust. »Drevo Spoznanja je v tebi. Žena! Ali slišiš burno šumenje njegovih vej? Čuščaš li kipeenje sokov njegovih? Okušaš li mogoto, ki razganja plod njegov in polni tvoje žile z opojem večnosti? Dai, prekrasna, dai, golobica, dai, kraljica moja, da ti utrgam božanski sad Spoznanja!«

Tako je po vrsti vsadil vanjo seme na radovednosti, ničemurnega hlepenja in vrtoglave sle. Jezikal je in ščegetal, objemal in prižemal, bunil in sladkolkvnil, dokler ni z dušo in telesom dovolila, da ji je pripravil sad Spoznanja tako užitno in imenitno, tako prejasno in gorostasno, kakor ga le more pripraviti požrešen vrag, ki je sam gladoval devet večnosti zapored.

Kdo ve, doklej bi trajala njuna gostija, da ni sanjal človek med tem zelo čudnih sanj. Bilo mu je, kakor da se izpreminja v jelena šestnajsteraka; še ko je planil na noge, se je strahoma zgrabil za glavo, češ, ali ni vendar le kaj pognalo. Nato je vrzel oči okoli sebe in je videl, da ni žene nikjer.

»Eva, kje si?« je zaklical.

Eva, začuvši klic, se je brž zahvalila na slastni pojedinji in je odhitela k svojemu drugu; vrag pa jo je odkuril iz raja, kakor je prej prišel vani.

(Konec prihodnjega)

Pojavi mesto avstrijskega »volka« wehrovca »pruski grenadir!«

Zato pozor, dokler ne bo prepozno. Bodi stalno na straži naša vlada, da jo ne preseneči dogodka!

Pokret v Nemčiji in Avstriji za uredničenje pangermanskih ciljev močno narašča, naj nas ne najde nepripravljeni!

— **Culte, brezdomovinci!** Československa Republika priobčuje pod naslovom »Jugoslovanski primer« uvodnik, v katerem odobrava odredbo prosvetnega ministra Pribeževića, da se odpravijo nemške in madžarske paralele v Novem Sadu in Pančevu. V tem vidi list odgovor na raznarodovanje jugoslovenske šolske mladine na Koroskem in Madžarskem. Avtor članka opozarja, da nemške in madžarske pokrajine bivše Avstro-Ogrske še vedno vodijo predvno protislovensko politiko, da se še vedno drže avstrijskih metod navzlic mirovnim pogodbam in določbam o narodnih manjšinah. Dokaz za to je družabni in javni položaj Nemcev in Madžarov v Novem Sadu, ki uživajo vse pravice v javnem življenju. Slično je bilo tudi v Sloveniji, da je bilo po prevratu dovolj razlogov, da se oslabi ondotni vpliv Nemcev in nemškutarjev. — **Nastop beogradske vlade je popolnoma umesten.** Beogradska vlada se je ravnala po principu pravičnosti, ki je znan v mednarodnem pravu pod imenom »re-presalije«. Jugoslovanski korak ni napad na šolo narodne manjšine, nego zaščita jugoslovenskega šolstva v sosednjih državah. Ta zaščita bo imela tudi dobre posledice. — **Tako sodi o naših razmerah inozemstvo.** Med nami so pa podle duše, ki si drznejo kričati o nasilju in kulturnem škandalu, če vlada štiti naš življenj v Avstriji in Madžarski. Ravniar in njegovi zavezniki se morajo šele pri drugih slovenskih narodih naučiti, kaj se pravi delati za narod in domovino!

— **»Slovenec« se norčuje.** Ker je patrijotično časopisje opetovano grajalo, da v sled malomarnosti krajinjskih svetov nekatere šole še niti nimajo slike našega vladarja ali pa le kak izrezek iz časopisov in reklam, je prosvetna uprava odredila, naj bi si šole naročile enotne in vzorne kraljeve slike. A kako smeš! »Slovenec« ta nasvet in hujska krajine šolske svete na odpor? »Slovenec« piše: »Neka trdka je spravila v promet neko (?) patrijotično sliko, računajoč pri tem na dober materijalen uspeh in lep zaslužek. Trdki pa se nien račun skoro gotovo ni dobro obnesel (koliko zadoščenje za protidržavne hujskače!) in zato se je zatekla k državnim organom za pomoč. Podrejeni organi se mučijo in trudijo noč in dan, včas pa je njihov trud zastoj.« (Zopet veliko veselje, ker naš hujskani krajinjski šolski sveti odklanjajo vladarjevo sliko.) — **Sveti časnik iz Gradca in z Dunaja niso priporočali,** ampak enostavno ukazali, kakšne slike cesarja in cesarice si morajo šole nabaviti, a župniki in načelniki krajinjskih šolskih svetov so kar tekmovali, katera šola bo vzela večje slike s širokimi pozlačenimi okvirji. Je suženjske kreature pogrešajo korobač.

— **Podpora pokojniškemu fondu novinarjev.** Finančni minister dr. Stojadinović je izjavil posebni deputaciji novinarjev, da je finančno ministrstvo pripravljeno povzpeti vladin prispevek v pokojniški fond novinarskega združenja. Dosedaj je v proračun postavljena postavka 25.000 D. in to v proračun prosvetnega ministrstva.

— **Ruska Matica.** V nedeljo, dne 22. t. m., priredi »Ruska Matica« v univerzitetni zbornici sestanke v proslavo 200letnice smrti Petra Velikega. Predavali bodo: 1. Univ. prof. dr. Aleksander Bilimović: Uvodni govor. 2. Dr. Nikolaj Preobraženskij: »Peter in Rusija«. 3. Univ. prof. Mihailo Jasinski: »Peter kot zakonodajalec«. Začetek ob 11. uri. Vstop prost.

— **Novinar Mitrović umrl.** Včeraj jutraj je umrl v bolnici usmiljenih sester v Zagrebu na jetiki novinar Pred. Mitrović. Pokojni Mitrović je bil rojen 23. decembra 1896. leta v Nevesinju. Vse svoje življenje je bil tipičen bohemski novinarjski delavec, ki se je z vso ljubiteljsko oklepan novinarskega poklica. Svojo kariero je pričel s sodelovanjem pri »Glasu Naroda«, »Zvonu« in »Jutranji pošti« v Sarajevu. Predvsem se je zanimal za socialne probleme in je skupno s dr. Mirkom Kusom-Nikolajevim izdal malo socialno knjižnico v Zagrebu. Prevredel je iz rušinskega Baranovskega o zadrugarstvu. V vojni se je boril kot dobrovoljec v oddelku vojvode Vuka, po vojni pa je urejal glasilo dobrovoljcev »Naša otadžbina« v Sarajevu. Kasneje se je odzval pozivu zagrebškega Saveza dobrovoljcev in se preselil v Zagreb, ker je uredoval »Jugoslavija«; te sodeloval pri »Slovenski tribuni«. Sestavil je tudi dva letnika almanaha »Jugoslavija« (1923, 1924). Zapustil je ženo in enega otroka. Slava njegovemu spominu!

POZOR!

Opozorjate se, da i par nogavic z žigom in znamko (reče, modro ali zlato) »ključ«

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepičate se. — Nogavice brez žiga »ključ« so ponarejene. »L«

— **Novi rudarski zakon.** Ministrstvo za šume in rudnike je na iniciativo ministra dr. Žerjava izdelalo načrt novega, za vso državo veljavnega rudarskega zakona. Ta zakon ureja pravno razmerje države do lastnikov rudnikov, ureja pravno razmerje glede rudarskih polj itd. Zakon tudi določa razmerje in poslovanje državnih rudnikov in poslovanje bratovskih skladnic. Novi zakon bo čimprej predložen narodni skupščini.

— **Spomenik kralju Petru v Jajcu.** V kratkem bo odkrit spomenik blagopokojnemu kralju Petru v Jajcu. Spomenik je delo umetnika Ivana Čkerta. Otvoritev se udeležiti tudi poslanec dvora.

— **Nov voznik red.** S 1. junijem se spremeni voznik red na vseh železnicah naše države. Prometno ministrstvo že izdeluje nov voznik red.

— **Poroka.** V soboto se je poročil v Novem mestu gospod France Brumen, prokurist trdnice Hedetz & Koritnik v Ljubljani, z gospodino Vero Barboričevo iz Novega mesta. Bilo srečno!

— **Številno prebivalstva v Beogradu.** Kakor objavlja mestna uprava Beograda, znaša prebivalstvo naše prestolnice na podlagi zbranih statističnih podatkov 218.000 prebivalcev. Toliko je bilo prijavljeni. Uprava računa, da se nahaja v mestu še 30.000 neprijavljenih, tako da znaša celokupno število prebivalcev okoli 250.000.

— **Smrtina kosa.** Dne 18. tm. je umrl v Siski g. Viktor Bolaffio, znani veletržec z vinom. Pokojnik si je v neumorno marljivostjo in izredno podjetnostjo ustvaril cvetoče podjetje, ki je znano po vsej Sloveniji. Dasi ni bil naše gore list, vendar se je popolnoma vživel v naše razmere ter se prilagodil našemu mišljenju in čustvovanju. Bil je somišljenik napredne stranke in kot tak tudi vsikdar izpolnil svojo strankarsko dolžnost. Radl svoje podjetnosti in delavnosti je vžival splošen ugled in spoštovanje. Tudi kot človek je bil na dobrem slovesu in bil priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Pokojnika prepeljejo v Gorico, kjer ga položijo k večnemu počitku v rodbinsko grobnico. Bodi mu ohranjen prijazen spomin, njegovi rodbini naše iskreno sožalje. — **Včeraj je umrl po dolgi, mukopolni bolezni** v najlepši modi dobi 48 let g. Anton Čotočnik, trgovec v Ljubljani, iz znane kamniške rodbine. Pokojnik je bil v svoji stroki odlični veščak, navdušen narodnjak in udomahljiv naprednjak. Kot napreden in navdušen mož je bil tudi prepričan Sokol in je rad in izdatno gnetno podpiral sokolski pokret. Bil je dolga leta član Sokola I., kateremu je rad in često gnetno segel pod pazduho. Bil je blagega značaja, zato je imel vse polno prijateljev in znancev, ki so ga vsi imeli radi in ga visoko cenili. Pogreb bo danes ob 14. iz Leonišča. Mrtvašnica sprejeto gre do Sv. Krištofa, od koder pokojnika pripeljejo v rodni njegov kraj v Kamnik. V Kamniku bo pogreb v petek 20. tm. z Grabna št. 2 na pokopališče na Zalah. Bodi vrlemu možu in somišljeniku ohranjen trajen spomin. — **V Kamniku je po kratki bolezni umrla** ga. Terezija Kemperle, posestnica in trgovka, vdova znanega uglednega kamniškega meščana in narodnjaka g. Jerneja Kemperleta. Pokojnica je bila navdušena Slovenka in odlična somišljenica napredne stranke. Izvežbana v trgovski stroki je po smrti svojega soproga sama z velikim uspehom vodila svojo trgovino. V Kamniku je vživala splošen ugled in spoštovanje. Pogreb bo danes v četrtek 19 tm. ob 16. na pokopališče na Zalah. Blagi pokojnici bodi ohranjen prijazen spomin!

— **Iz raznih krajev države.** V Osijeku je čevljarjski vajenec Ilija Čajić našel v delavnici svojega mojstri samokres, s katerim se je igral tako dolgo, da se je sprožil. Krogla je nesrečno mladenčca zadela v glavo in se je mrtve zgrudil na tla. — **Iz Skoplja** poročajo o razburjenem romanu dece. Celo mesto je bilo razburjeno, ker je nena doma in brez sledu izginila 12letna Nada Dimitrijević. Po mestu so bile razširjene najfantastičnejše vesti. Policia je ukrenila energične korake ter je čez nekaj dni deklico izsledila v sobi 14letnega vajenca Gjordja Krsića. Pri zaslišanju sta otroka izpovedala, da sta se pred kratkim seznanila in se zaljubila. Ne moreta živeti eden brez drugega in zato je Nada pobegnila k njemu. Nada in Gjordje sta kategorično izjavila, da se bosta poročila, ko bosta polnolletna, dotlej pa bosta živela v »divjem zakonu«.

— **Železničarska Elektna Loterija.** Pri zbiranju dne 15. februarja t. m. bile izrečane naslednje številke: A 1274, C 1928, B 316, C 3648, F 2779, C 3305, A 4550, D 384, F 1611, D 2115, B 326, E 4215, E 3190, D 2526, E 4239, F 4145, D 3835, C 4661, B 643, D 1965, E 1821, F 912, C 982, D 3241, D 2168, A 3488, E 810, A 394, A 2846, F 2922, A 3747, A 3110, A 393, B 3910, A 3288, E 3933, D 3162, E 4629, A 4647, A 2440, C 1765, A 368, B 1953, F 3425, F 3640, D 159, E 511, F 798, A 1866, A 507, D 1842, F 3800, C 4877, A 1617, B 2325, E 945, B 2253, B 5019, F 3532, E 3322, F 2312, F 569, B 881, D 1399, E 4077, E 1331, D 837, B 3808, E 669, E 4107, D 1553, E 759, D 4884, C 3173, A 2390, D 1430, A 1614, E 192, D 920, D 3982, B 1801, D 2759, C 1978, F 4751, B 488, F 1977, D 2793, E 1958, F 2516, E 2807, B 635, E 4367, D 1932, A 1008, E 2353, E 1972, F 1920, F 2708, E 4495, F 1482, F 975, B 3733, A 1048, F 4183, B 1012, A 1566, E 3885, E 4608, D 4037, C 3953, C 3681, A 4023, B

4272, E 1024, C 183, A 4798, F 1735, F 1718, E 4285, E 2354, B 3682, C 2713, D 1343, B 3669, F 3757, D 974, C 2466, C 259, B 4336, F 1734, E 2745, A 2295, E 1714, E 4718, D 1439, B 1862, F 4072, A 674, B 3435, D 3629, F 2297, E 1339, D 2967, C 1309, B 4205, A 4376, C 806, D 2149, C 4912, C 3578, C 2035, A 609, C 4134, E 1575, A 2104, C 3266, D 2930, B 203, A 4986, E 2079, E 4141, B 4235, B 4408, F 3928, E 2349, C 1098, B 110, C 2908, C 3059, C 3126, F 3512, A 1823, E 538, F 4092, A 1637, D 2482, E 2491, F 3025, B 3037, D 2712, F 5044, C 3506, A 1117, B 1324, E 2272, D 2782, D 3935, C 125, F 4794, C 3939, A 4447, B 4542, B 913, D 208, B 3269, B 4064, D 3016, A 3073, D 2578, E 359, B 845, A 3601, F 4948, C 2731, C 2351, F 708, B 4554, D 2560, C 4005, D 1644. Dobitki se delijo vsak delavnik od 15.14 do 18. v Ljubljani, Gradisce šte. 7. 382/n

— **Občni zbor Zveze blaginjskih zdravnikov za Slovenijo** bo 26. februarja ob pol 4. popoldne v hotelu Union (v Rožcah) z običajnim dnevnim redom. 380-n

— **Podružnica Jugoslov. Matice na Vrhniki** ima svoj redni letni občni zbor v soboto dne 21. februarja 1928 ob pol 8. uri zvečer z običajnim dnevnim redom v prostorih gostilne Mantua na Vrhniki. Dolžnost članov je, da se istega polnočestvilno udeležijo. — **Odbor.** 384-n

— **Ne v Argentini!** Od našega generalnega konzulata v Buenos Airesu je dospela vest, da vlada v Argentini velika brezposelnost radi slabe žetve. Zato svarimo pred izseljevanjem v Argentini.

— **Iz Rožne doline** črpijo zadnje čase razne želje in pritožbe. Ljudje prav radi godrnjajo, da je prehod na železnici s Tržaške ceste in Glinške ulice večkrat zlasti zvečer ob cele pol ure zaprt. Res je, da je razsvetljavi v Glinški ulici zelo pomanjkljiva, ali tako strogega zapora pač ni treba, ker je pot za vozove preprečena s koli zabitimi v tla; ni torej nobene nevarnosti.

— **Danes so se oddale v promet** tablice velike tumbole, ki se bo vršila 3. maja t. m. na kongresnem trgu v korist zgradbe planinskega doma na Mirni gori »Bela krajina«. Planinci in drugi, kupite srečke, da pomorete k zgradbi! Opozorjamo že danes na velike plakate s sliko doma, ki se bodo razvesli v kratkem. Glavni dobitki so razstavljeni pri trdnici Črne Ulice, Dunajska cesta. 385/n

— **II. književna tombola Jugoslovenske Matice.** Opozorjamo ponovno, da so bile do 14. t. m. izrečane sledeče številke: 45 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25 in 33. Kdor je s temi številkami zadel kvaterno (štiri številke v eni vrsti), naj pošlje svojo tombolsko karto Pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljani in sicer najkasneje do 21. t. m. Dne 22. t. m. bodo objavljene številke za činkvine.

— **Smrtina nesreča na zagrebškem kolodvoru.** Snoči se je na glavnem kolodvoru v Zagrebu dogodila težka nesreča, čisto žrtve je postal železniški službenec 41 letni Pavel Sokač, oče štirih otrok. Na dosegljivo nepojasnjeno način je zašel Sokač med odbliče vagonov baš premikajočega se vliaka. Odbliča so mu skoraj zrotili glavo in je nesrečno oblašal na tla mesta mrtve.

— **Nov junakiš čin »Junaka iz Like«.** Znan Marjan Matijević, znan pod imenom »Junak iz Like«, ki je tudi že pri nas izvajal svoje produkcije, je ovekovalil svojo slavo z novim ljudskim činom. Matijević je v Grubišnem polju postavil s trgovcem Novakom, da štirje konji ne razdržijo njegovih, preko prs križanih rok. Stava je bila zaključena za 50.000 Din. Novak je vpregel štiri najmočnejše konje iz kraja ter je Matijeviću stremena ovil okoli rok. — **Konji so potegnili** ali Matijević je stal kakor skala. Konji so potegnili še enkrat, penca so bila usta živali od napora. Stavo je dobil in si tako naglo prislužil 50.000 Din.

— **Arcačija bivšega bankirja.** Na ukaz državnega pravdnika v Osijeku je bil prijet bivši bankir Vladimir Svočenski, ki je oškodoval osijetkega odvetnika dr. Gajtana in trgovca Hornberga za 500.000 Din. — **Prolečje na našem Jadranu.** Hotel »Miramar« Crikvenica. Tople i hladne morske kupke. Soba sa celom obiskom od Din 90.—. 319/n

— **»NEOSAN« krema** vam štedi na na dveh straneh, prvič, ker se je zelo malo porabi, drugič, ker poveča trpečnost obutve.

Iz Ljubljane.

— **Klub esperantistov v Ljubljani** priredi v soboto dne 21. tm. v hotelu »Tivoli« predpustno zabavo s plesom. Ob tej priliki nastopita tudi svetovnoznana komika »Pat in Patachone«. Vabljeni so vsi člani, prijatelji Esperanta in po njih vpeljeni gosti. Maska dobrodošla. Začetek ob 20. uri. 391-n

— **III. primorski ples** se vrši v soboto 21. tm. Komar pomotoma ni bilo poslano vabilo, naj se blagovolji oglasti v Izgradnji kavarne »Emone« od 12.—2. ali 16.—19. zvečer. 390-n

— **Plesni turnir v Ljubljani.** Klub plesovodij v Ljubljani priredi dne 14. marca t. m. v dvorani Kazine plesno tekmo, združeno z elitnim plesom. Vse podrobnosti se objavijo v kratkem. Vabila se pravdočasno razpošljejo. 379-n

— **Čevljarjska obrtna zadruga v Ljubljani** naznanja interesantom, da se vrši nje redna pomagalna preizkušnja v nedeljo dne 1. marca t. m. Zglasiti se je najkasneje do 25. t. m. v zadrugi pisarni Hrenova ulica 4. — **Načelstvo.** 387-n

— **Orientalna noč!** Veliko pustno maskerado priredi Mestna Orjuna Ljubljana na pustni torek dne 24. februarja v vseh prostorih arene Narodnega doma. — **Svira orkester Sokola I.** Preskrbljeno je z dobro ceno jestvino in pijačo. Dostojne maske v poljubnem stilu so dobrodošle, za najlepšo masko je razpisana nagrada. Pričetek ob 20. uri. Vstopnina 10 Din za osebo. Vabljeni je vse članstvo in prijatelji pokreta. 320-n

— **Mlada tatinska družba.** Včeraj je ljubljanska policija izsledila družbo mladih fantičev, večinoma starih 12 do 13 let, ki so se bavili z neobičajnim soedom. Mladi fanti-

ci so po celim mestu kradli medeninate kljuke s stanovanjskih in hišnih vrat raznih poslopj. Svoji posel so opravljali v Selenburgovi ulici, Dunajski cesti, Gosposvetki cesti, v Prešernovi ulici, na Kongresnem in mestnem trgu itd. Ukradene kljuke so potem prodajali kot staro medenino pri Panholzerju. Fantiči so bili tudi toliko predrzni, da so eden drugemu izstavljali dovoljenja za prodajo teh predmetov. Tatvine so izvrševali že dalje časa in obstoja sum, da so kljuke kradli že lansko leto. Policia je vse štiri nadebudne fantiče zaprla.

Iz Celja.

— **Požar.** V noči od toka na sredo je izbruhnil ogenj v kozolcu posestnika Bobnerja v Trnovljah. Kozolec je zgorel do tal. Da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja, se je zahvaliti prihitelim požarnim brrambam, ki so ga lokalizirale. Škode je precej. Kako je ogenj nastal, ni znano.

— **Orjuna v Celju** ima tretji redni občni zbor v četrtek 25. t. m. ob 20. zvečer v mali dvorani Narodnega doma.

— **Mestno gledališče.** V torek zvečer se je v mestnem gledališču celjskem vprizorila premijera Župančičeve Veronike Deseniške. Večer je bil slavnosten večer v našem gledališču in za Celje pomemben dogodek, saj se dejanje tragedije odigrava na zgodovinskih celjskih tleh. Premijeri je prisostvoval avtor g. Oton Župančič. Gledališče je bilo nabito polno. Igra, igranje, režija in tehnični del so s svojo popolnostjo izzvali med publiko viharje navdušenja. Gospa Gradniškova je prejela dvojce šopkov in g. Pfeifer lajorjeve venec. Po tretji sceni je predsednik Dramatičnega društva g. Prek oršek v krogu celokupnega sodelujočega članstva na odru pozdravil avtorja, naglašajoč veličino večera in še posebno pomembnost dejstva, da se igra Župančičeva celjska tragedija, v kateri je izražena velika ideja starega celjskega grofovskega rodu. Med dolgotrajnimi ovacijami sta bila pesniku izročena dva krasna lajorjeva venca, eden s trobojnicno, drugi s trakovi celjskih modro-rumenih barv. Po končani predstavi se je v Celjskem domu vršil na čast pesniku banket. — **Veronika Deseniška** se ponovi v petek 20. februarja ob 20. izven.

Iz Maribora.

— **Poroka.** V ponedeljek dne 16. tm. se je v frančiškanski cerkvi poročil posestnik J. Žnuderl iz Sv. Benedikta z gđ. Matildo Fehrer iz Pačohova.

— **Nov zdravnik v Mariboru.** Na Koroski cesti šte. 15 se je nastanil dr. med. univ. Josip Sekula.

— **Smrt na ulici.** Včeraj popoldne je umrl na smrti na Klavniški ulici leta 1857 rojeni Viktor Bračko, pristojen v Rogoznici pri Mariboru. Na lice mesta pristojni zdravnik je ugotovil, da je starček umrl vsled starostne onemoglosti.

— **Požari v mariborski okolici.** V Hotinji vasi pri Mariboru je nastal v hiši posestnika in gostilničarja Šušteršiča požar, ki je tekotom kratkega časa popolnoma vpepil gospodarsko poslopje ter uničil vsa poljedelske stroje in drugo orodje. Škoda je deloma krita z zavarovalnico. — **Pri Sv. Antonu** v Slov. gorah je izbruhnil požar pri kočarju Potrcu. Požar je popolnoma vpepil hišico. V sled hudega vetra se je ogenj razširil tudi na sosednje poslopje, ki je istotako postalo žrtev plamena. Gašenje je bilo vsled pomanjkanja vode zelo otežkočeno. — **V Zgornjem Motniku** je nastal ogenj pri posestniku Alojziju Cencu. V sled pomanjkanja vode je bilo gašenje onemogočeno in je poslopje docela zgorelo. Škoda je zelo velika.

Darila.

— **Uprava našega lista** je prejela: Za slepe Din 100 daruje rodbina Tenente mesto cvetja blaz. pok. prijatelja Albertu Pogachniku in Din 150 daruje omizje prijateljev pri Tententju in isti namen. — **Za Ciril-Metod.** dr. v Trstu in Primorju nabrala gđ. Luiza Koron, poštna uradnica v Beogradu znesek Din 402.50 kot dobrodelni prispevek za slovenske šole C. M. D. v Trstu in Primorju. (Na dopis iz Trsta objavljen v »S. Narodu«.) Srčna hvala!

— **Radiotelegrafija** na francoskih brodovih. Iz Pariza poročajo, da je izdana naredba, po kateri morajo biti vsi brodovi z vsebino od 500 do nad 2000 ton, ki prihajajo v francoska pristanišča, opremljeni z oddalnimi in sprejemnimi radio - napravami.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSEMSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Gospodarstvo.

Sanacija avstrijskih železnic.

Generalno ravnanje avstrijskih železnic je pravkar objavilo podatke o načinu reorganizacije avstrijskih železnic. Na konferenci, ki so se je udeležili tudi povabljeni novinarji, je generalni ravnatelj dr. Maschat pojasnil nekatere točke iz poročila, ki je bilo poslano vsem zainteresiranim. Kakor na Madžarskem, tako predstavlja tudi v Avstriji primanjkljaj državnih železnic največji del deficita v državnem proračunu. Glede Avstrije je znano, da so bile državne železnice pri sanacijski akciji Zveze narodov izvede iz območja državne uprave in da je bilo zanje ustanovljeno samostojno gospodarsko telo Od 1. oktobra 1923 so avstrijske zvezne železnice samostojno trgovsko podjetje, ki mora gledati, da aktivno gospodari. Na papirju se je ta reč obnesla. Zvezne železnice, ki so bile še leta 1923 za 523.000.000.000 Ka pasivne, izkazujejo za leto 1925 sufit v znesku 60.000.000.000 Ka. Ali vsa ta mahinacija je mogoča samo zato, ker prispeva država v pokoninski sklad železničarjev 402.000.000.000 Ka. Če torej ne računamo te vsote, so avstrijske železnice tudi v privatnih rokah še vedno visoko pasivne. Kakor v vseh drugih panogah državnega gospodarstva, absolutirajo tudi pri železnicah vse dohodke visoke plače delavcev in uradnikov.

Zvezne železnice, ki so organizirane čisto po trgovskih principih, imajo po podražljivi progi Dunaj — Sava — Adria in nekaterih manjših prog v svojem območju 5979 km dolgo železniško omrežje. Njihova uprava je bila centralizirana in poenostavljena, tako da imajo sedaj samo eno generalno ravnanje v petih direkcijah, ki jim pripada povprečno po 1200 km proge. To je še vedno mnogo, dasi je direkcija v Inomestu in Beljaku odveč. Toda avstrijska vlada si ne upa ukiniti omejenih direkcij, ker bi prišla v konflikt s Tirolsko in Koroško. Ker torej uprava ni mogla priti do prihodkov, je prišla druga. Na nekaterih avstrijskih progah sploh ni nočne službe, proge se bolj redko revidirajo, na lokomotivah so začeli štediti s premočnim itd. Vendar pa železniški aparat še vedno ne funkcijonira po trgovskih načelih. Tako je morala uprava v marsičem popustiti napram domači industriji na račun trgovskega poslovanja. Za letošnje leto je morala uprava naročiti v domačih rudnikih 400.000 ton premoga, dasi je bil inozemski premog na razpolago po nizkih cenah. Na ta način se je zvišala državna trgovska bilanca za 40.000.000 zlatih kron. Dalje je treba omeniti naročila pri premožu za lokomotive. Leta 1923, so potrebovale avstrijske železnice za svoje lokomotive za 1.022.000.000.000 Ka premoga, lani se je znižala ta postavka na 803 milijarde Ka, letos pa znaša v proračunu že samo 667.100.000.000 Ka. Celokupni proračun dohodkov in izdatkov je izražen v milijardah Ka za leto 1925, tako-le: (v oklepajih navedene številke pomenijo postavke iz leta 1923.): dohodki od posebnega prometa 1722 (975.8), od blagovnega prometa 3118 (2755.8), razni drugi dohodki 70 (83), skupaj torej 4910 (3796.6). Dohodki od osebnega prometa so znašali leta 1923, komaj 26 odstotkov vseh dohodkov, leta 1925, pa znašajo že 36 odstotkov. Zato so pa padli dohodki od blagovnega prometa od 74 na 64 odstotkov. Izdatki so sledeči: plače in pokojnine 3250 (2641.1), premog in drug material 1160 (3307), skupaj torej 4850 (4323.6). Deficit je znašal l. 1923, 527.000.000.000 Ka, za leto 1925, pa predvideva uprava 60.000.000.000 sufit. Poleg tega pričakuje avstrijske železnice, da se njihov položaj še zboljša, ko bodo elektrificirane nekatere gorske proge. Te nade pa niso posebno zanesljive, ker se elektrifikacija ne rentira. Steinhilf — Irching — Attnang — Puchheim in del avstrijske železnice (Inomest — Landeck) je bila elektrificirana, nedavno pa je bil elektrificiran tudi prevoz v ariskem predoru. V prvih mesecih letošnjega leta nameravajo elektrificirati promet na progi Landeck — Bludenz. Za elektrifikacijo proge Inomest — Solnograd — Wörgle in semerinske proge so že izdelani načrti, ni pa potrebnega kredita. Uprava zveznih železnic si hoče pomagati v sporazumu z Zvezo narodov z mednarodnim posojilom.

Osebnih in blagovnih tarif s 14.400-krat večji nego pred vojno in se torej zelo približujejo zlati pariteti. Do 1. julija 1925 mora uprava avstrijskih zveznih železnic izročiti na račun reparacij nasledstvenim državam 165 lokomotiv, 372 osebnih, 4000 tovornih in nekaj specialnih vagonov. Po teh reparacijskih dajatvah ostane zveznim železnicam 2860 lokomotiv, 6036 osebnih, 1833 poštinskih in službenih ter 33.700 tovornih vagonov. Na indirektno vplačanje, da-li morejo biti avstrijske železnice, ministrski odbor, v katerega so delegi-

kaj popolnoma aktivne, je generalni ravnatelj dr. Maschat odgovoril, da je vse odvisno od gospodarskih razmer. Tako zelo slabe avstrijske železnice po njegovem mnenju vendar le niso in po razpadu monarhije se njihov položaj v primeri z drugimi železnicami ni tako poslabšal, da bi bil umesten pesimizem. V svojih argumentih se je dr. Maschat indirektno ogreval za spojitve Avstrije z Nemčijo.

Eksploatacija reškega bazena Thon de Revel.

Z ozirom na predstojajočo končno ureditev eksploatacije reškega bazena Thon de Revel je sklicala zagrebška trgovska in obrtniška zbornica v nedeljo konferenco, na kateri je bila sprejeta ta-le resolucija: »Podpisane gospodarske organizacije izjavljajo, po tem, ko so po svojih zastopnikih na sestanku trgovske in obrtniške zbornice dne 15. febr. 1925 v Zagrebu razpravljale o referatu delegata zbornice na konferenci, ki se je vršila 11. in 12. febr. 1925 pri zunanjem ministrstvu v Beogradu o izkoriščanju bazena Thon de Revel in finančnega tega bazena, sledeče: 1. Kardinalna zahteva našega gospodarstva je, da si ohrani naša država povodno vseh tarifnih in drugih pogodb, ki so v zvezi z rimskim paktom z dne 27. jan. 1924, popolnoma svobodne roke glede tarifne politike. To načelo smatrajo gospodarski krogi za conditio sine qua non ne le za obstanek in razvoj našega pomorstva, nego tudi za trgovino vsega zaledja naših jadranskih pristanišč. Vsaka koncesija v tem smislu bo paralizirala ne le razvoj naših pristanišč in pomorstva, nego spravi večino tudi trgovino naših gospodarskih centrov v zaledju zopet v isto ali docela slično verzalno razmerje napram Reki in Trstu, kakor je bilo to pod avstro-ogrskim režimom. 2. Gospodarski činitelji morajo obžalovati, da jim kraljeva vlada odnošno poedina ministrstva niso nudila prilike, da izrazijo svoje mišljenje o tarifni konvenciji, ki je baje že sklenjena s kraljevino Italijo, ker jim je s tem onemogočeno opozoriti na eventuelne usodne posledice take konvencije s stališča našega narodnega gospodarstva. 3. Podpisane gospodarske organizacije menijo, da je ponudba za italijanske strani glede eksploatacije za blagovni kredit v svobodnih skladiščih bazena Thon de Revel in drugih reških pristanišč za poedine naše uvoznike sicer ugodna, v kolikor se bodo mogli te institucije sploh poslužiti, vendar pa smatrajo, da nam z odobrenjem tega načrta proti nevarnosti, da se vsa uvoz in tudi večina izvoza ter prevoza odneso od Sušaka in vseh drugih pristanišč na Jadranu, ker predlagani arrangement ne more imeti drugega cilja, kakor da napravi iz reškega pristanišča središče, skozi katero naj bi se pod neposredno kontrolo Italije razvijal ves naš pomorsko-trgovinski promet. Italijanski projekt glede ustanovitve denarnega zavoda s sedežem na Reki, ki naj bi pod privilegiranimi pogoji finančial blagovni promet v vseh pristaniščih reškega zaliva, krije v sebi vse znake konzorcija za eksploatacijo vsega reškega zaliva z bazenom Thon de Revel, eventuelno tudi sušaškega pristanišča; proti ideji konzorcija pa so se izjavili že opetovano vsi zainteresirani gospodarski krogi. 4. Podpisane gospodarske organizacije smatrajo, da je neobhodno potrebno, da ustanove jugoslovenski denarni zavodi na Reki svoj poseben denarni zavod z enakimi privilegiji, kakor bi jih imel denarni zavod, osnovan na Reki po italijanskem predlogu, za italijanskim kapitalom; jugoslovenski denarni zavod bi moral imeti še posebej privilegij glede eskomptiranja varrant bodisi v italijanski ali pa dinarski valuti. Resolucija, ki jo podpisane organizacije izročijo ministrskemu predsedniku, zainteresiranim ministrstvom in našemu delegatu dr. Rybaču, so podpisale te-le organizacije: Trgovska in obrtniška zbornica, Zagrebška borza za blago in valute, Deželna Zveza in Industrije, Zveza trgovcev Hrvatske in Slavonije ter Zveza denarnih in zavarovalnih zavodov kraljevine SHS. S tem je jasno izraženo stališče naših gospodarskih faktorjev napram eventuelnim pogodbam z Italijo, ki bi bile našemu gospodarstvu v škodo.

—g Proračunske dvanajstine. V sporazumu z ministrskimi svetom je finančni minister sestavil iz višjih uradnikov svojega resorata komisijo, ki mora v najkrajšem času pripraviti načrt proračunskih dvajstih za april, maj in junij, ker je izključeno, da bi sprejela nova skupščina proračun do 1. aprila, ko se prične novo proračunsko leto. V dvanajstine bodo sprejeti samo najpotrebnejši krediti poedinih ministrstev.

—g Maksimiranje obrestne mere. Zveza denarnih zavodov kraljevine SHS objavila: Povodno okrožnice, ki jo je Narodna banka poslala denarnim zavodom glede nameravanega maksimiranja obrestne mere na vloge in posojila ter zahtevala zadevno mišljenje in predloge denarnih zavodov, je plenim zagrebških denarnih zavodov na seji dne 16. tm. razpravljalo o tem važnem vprašanju ter je že napram svoječasno zavzetem stališču ponovno naglasil, da se prizadevanje Narodne banke za znižanje obrestne mere da doseči samo postopno, ne pa naenkrat, samo s sodelovanjem Narodne banke in denarnih zavodov, ne pa prisilnim potom. To je tudi želja denarnih zavodov. Kot predpogoji za znižanje obrestne mere od posojil bi morala biti maksimirana obrestna mera na vloge in sicer na temelju merilne pogodbe denarnih zavodov. V tem smislu so sklenili zagrebški denarni zavodi v Zvezi sami pogodbo, ki določa za nekaj časa maksimiranje višine obrestne mere. Čim se pokaže rezultat tega sporazuma, lahko pride na dnevni red vpra-

šanje znižanja obrestne mere od posojil, toda samo pod pogojem, da se ogromne javne dajatve, ki imajo čisto značaj konfiskacije privatnega imetja, znižajo na zmerno in pravično mero. Kartelni sporazum je sklenjen v nadi, da ga po predhodnih pogajanjih usvoje tudi ostale organizacije denarnih zavodov naše države.

—g Svinjski sejem na Dunaju dne 17. februarja. Na sejem je bilo prignanih 2390 debelih in 9055 mesnatih svinj. Uvoženo je bilo: iz Madžarske 727 kom. debelih svinj, iz Rumunske 1362 kom. debelih in 303 kom. mesnatih svinj, iz Jugoslavije 301 kom. debelih svinj, iz Poljske 9022 kom. mesnatih svinj ter iz Poljske 148 debelih in 663 mesnatih svinj. Cene so bile sledeč: prima debele svinje 20.500—21.500, srednje debele 19—21.000, stare debele svinje 18.000—20.500, izbrane lažje svinje 17.000—20.000, angleške mesnate svinje 16.000—21.000 avstr. kron za kg žive vage.

—g Za enako vrednost avstrijske in madžarske krome. Delegacija Društva narodov se bo bavila podrobno z zadevo postavitev avstrijske in madžarske krome na enako vrednost. Predsednik madžarskega bančnega urada dr. Popovits se nahaja v Ženevi že nekaj dni. Došli so tudi že zastopniki avstrijske narodne banke in nov-

čnega zavoda. Pogajanja med obojema novčnimi bankama so doznala že določeno propozicijo, ki se predloži Društvu narodov v odobrenje. Moče se doseči ono stanje, katero je obstajalo do vojne konca v denarnih razmerah na Madžarskem in Avstrijskem. Madžarske novčnice bodo baje lahko krožile po Avstriji in avstrijske po Madžarski. To so namreč nameni izvestnih politikov na obeh straneh, kaj bi in kako, to pa določi Društvo narodov.

—g Porast hranilnih vlog v Sloveniji. Izkaz o hranilnih vlogah (na knjižnice in tekoči račun) izkazuje pri 26 rezultativnih hranilnicah Slovenije za zadnje četrtletje 1924 porast od 281.529.665.35 na 301.856.277.81 Din. Hranilne vloge so torej narasle za 20.326.612.46 Din.

—g Delnice Narodne banke. V ponedeljek so na zagrebški borzi prvič notirale delnice Narodne banke. Dasi prvi dan ni bilo prometa, ker so papirji novi, ni dvoma, da bodo v bodoče z uspehom notirale, ker se po današnjem tečaju dobro obrestujejo.

—g Ameriški davki. Po uradni statistiki v Washingtonu je ameriško ljudstvo leta 1922, na zveznih, državnih in občinskih davkih plačalo 6.349.120.000 dolarjev, to je 198% več nego 1912. Zvezni davki so se pomnožili za 380%.

To in ono.

Vojna med Kitajci v Ameriki.

V Ameriki se je zopet pričela borba med Kitajci, ki so organizirani v dveh tajnih organizacijah. Ena se imenuje »On Leons«, druga pa »Hib-Singks«. Večina v Ameriki živečih Kitajcev pripada tem organizacijam. Že tri mesece so kitajski okrajni veliki ameriških mest arena tajne borbe med člani ene in druge organizacije. Borba se vodi z različnimi sredstvi, s strupi, samokresi, noži itd., kakor je pač pri Kitajcih navada. Policija je brez moči, ker spada ta borba v svet, ki je popolnoma ločen od življenja ameriških mest. Konflikt med tema dvema organizacijama se je pričel pred 20 leti radi zagonetne smrti kitajske krasotice Boi-Kum v Newyorku. Ta se je omožila proti volji svojega prejšnjega pokrovitelja z mladim Kitajcem Čin-Linom. Mladci zakonski par je ostal pod pokroviteljstvom organizacije »On Leons«, ki ima v svojih rokah večino restavracij v kitajskem okraju Newyorka. Prejšnji pokrovitelj krasotice Boi-Kum je pripadal organizaciji »Hib-Singks«. Nekaj dni po poroki so našli krasotico zaklano. Naslednji dan pa je bil ubit tudi poklavar »Hib-Singks«. Zagonetni umori so se nadaljevali več mesecev in šele na povelje iz Pekinga so ponehali.

Sedaj se je vojna ponovno pričela in vse kaže, da je motiv isti. Med ubitimi so celo nevarni Kitajci. Te dni so našli v zakotni newyorški ulici trupla dveh mladih kitajskih odvetnikov. V kitajskih okrajih so vsak dan nalepljeni rdeči letaki, ki pomenijo nevarnost. Raznašalci letakov izjavljajo, da ne pripadajo nobeni organizaciji in prošli, naj jih puste pri miru. Policijski kordoni stražijo noč in dan kitajski okraj, ali navzle temu se dogajajo neprestano novi slučaj zadržnih umorov. Malone vsako jutro najdejo v kaki zakotni ulici truplo umorjenega Kitajca.

Radosti pogrešamo.

Statistika ve marsikaj; ona nam pove, da-li narašča ali pada število porodov, šol, humanitarnih ustanov, zločinov spolnih boleznit itd. toda na vprašanje, da-li narašča na svetu tudi radost, nam ne da odgovora. Takega odgovora ne dobimo, če se tako vprašujemo. Najbolj žalostno pa je, da o tem sploh nihče ne vprašuje. Iz življenja poznamo vse malenkosti, pišemo, govorimo in razpravljamo o vseh življenjskih pojavih, pred sklepom leta računamo, koliko otrok smo doleteli ali kaj lahko položimo na stran davni načrti se polagoma uveljavljajo, pokriva jih prah pozabljenosti, ljudje si izmišljajo nove ideje in gesla materjalizma, poznamo atomično sestavo zraka, solca in vsakdanje hrane, širši in ožji krogi ljudi se pečajo s politiko, izobraženci poznajo biologijo sveta, evgenika si izmišljajo, kako zboljšati človeško raso in kako mladiti ljudi; vsako prizadevanje človeške družbe kaže razvoj in napredek, samo o tem ne čujemo skoraj nobene besede, kakšen je duh in cilj vsega prizadevanja, kam vse to meri in kaj je glavni kmet človeškega življenja na zemlji. Nekateri mislijo, da odgovarja temu smotru red v državi in državljanska svoboda vsakega poedincea. Drugi zopet iščejo svoj cilj v posmrtnem življenju, čes da nas vodi vse nehanje in delovanje k Bogu, k človeški popolnosti. V resnici pa si pod tem ničesar ne predstavljajo.

Če se pa zavedamo, da je smisel človeškega delovanja in prizadevanja malo radosti na svetu, imamo takoj merilo za vse, kar skuša človek zavedno ali podzavedno doseči. O strojih ne vemo nič, če pa poznamo vse podrobnosti njihove konstrukcije, ako vidimo v njih samo tehnične naprave; nasprotno pa vemo o njih vse, če jih znamo postaviti na pravo mesto in vporabiti za ljudsko radost. O filozofiji ne vemo nič, če jo poznamo samo kot sestavni del ljudskega mišljenja, pač pa smo jo do dna spoznali in doumeli, če znamo nati v nji momente človeške radosti. O politiki nimamo pravega pojma, če jo poznamo samo kot panogo javnega delovanja, pa naj si pravno in gospodarsko ureditev vseh držav na svetu ter programe vseh strank, kar jih je bilo od začetka sveta. Nasprotno pa smo jo spoznali in doumeli v vsem njenem praktičnem in metafizičnem smislu, če nam kaže pot k človeškemu srcu. Ves smisel človeškega delovanja in mišljenja je v tem, koliko radosti prinese to človestvu. Mnogim se zdi to samo po sebi umevno. Če pa se ozremo okrog, vidimo povsod v javnem in zasebnem življenju splošno težnjo za spoznanje vseh pojavov, samo za radost se nihče ne

zmeni. In baš od radosti je odvisno, dali je sploh vredno živeti. Forma življenja je bila pred 100 leti drugačna, nego je danes. Kakor daleč sega zgodovina, lahko ugotovimo tehnični in miselni razvoj. Človeški um si polagoma osvaja prirodo. Drugo vprašanje je seveda, če smo s tem kaj pridobili na radosti. Na to vprašanje ne more nihče odgovoriti tudi na vprašanje, da-li smo storili v temeljnem smislu človeškega življenja kaj daleč od onega stanja, v katerem so bili najprimitivnejši ljudje, ki so plesali okrog ognjev in nosili v nšestih različne okraske. Radost ni omejena samo na one primitivne stvari, ki se jih veseli naša deca, in če ne znamo niti v življenju globlje in višje radosti, smo v svoji kulturi strašno osiroteli. Radost ni notranji mir, opoj, razuzdano veselje, askitični ali zavest storjene dolžnosti, nego dihi polnega življenja, tekoči iz vsemirja v sovokolu s staro harmonijo sfer in z vsemi najkrajnejšimi predstavami človeškega duha. Radost je najgloblja, vse obsegajoča notranja lepota in harmonija človeške duše, to je zakon osebnih sreč in ljudske bratstva, stari in novi Bog sveta. To ni egoizem, ki izsesava človeka kakor pajek muho. Radostni človek potrebuje radosti drugih in zato v njegovem srcu ni mesta za sovraštvo in njega slaba nagajenja.

Na prvi pogled bi človek rekel, da je radosti in veselja na svetu celo preveč. Koncerti, gledališča, plesi, maske in druge zabave se zde na videz najboljše sredstvo za uteho in olajšanje življenjskega nadlog. Toda ni prava radost. Prava radost je v tem, da človek spozna sebe in svet v enem sovokolu plodnosti, da vidi v vseh rezultatih človeškega dela, kakor tudi v svojem lastnem življenju socialno pravičnost vseh naprav vsem. Genijalni možje vseh časov so se tega dobro zavedali. O napredku ne moremo govoriti, če se krog take radosti ne razširi in ne obljame vsega, kar lastna zloba pokvarjajoč se ni pahnila tja, kamor je zrl v duhu Dante, ko je v svojem »Inferno« povzdignil srce in duha k radostni Beatrici.

Peri s „Samohelinom“!

Tragedija zapuščenke.

V neki bližini v bližini Turina se je te dni odigral strahoten dogodek. V enem izmed oddelkov omenjene bližine sta bili nameščeni dve umobolni, 30 letna Katarina Girardi in 40 letna V. Ferrero. Katarina Girardi je bila zelo nemirna, razburljiva in nasilna ženska, ki svoje sotrpinke ni nikdar pustila na miru. Njena sosedja je bila nasprotno molčeca ter je vedno topo strmelje predse. Le semtertja je imela živčne napade in v takih slučajih je premetavala po sobi blazine ter odeje. Zato so ji ponoči vedno zvezali roke.

Nesrečna je bila usoda, ki je dovedla obe ženi v norišnico. Girardijeva, katero je zapustil ljubimec, je iz žalosti zblaznela in je bila prilično že dve leti internirana v zavodu. Kasneje so privedli tudi ubogo Ferrero. Cele tedne ni spregovorila nikake besede, vendar jo radi njenega mirnega zadržanja niso smatrali za nevarno. Nasprotno pa se je stanje Girardijeve zadnje čase izredno poslabšalo. Kričala in divjala je vedno. Kritičnega dne se je zdelo nekoliko mirnejša. Čitala je divjiljave Sv. Terezije. Nenadoma pa je vrgla knjigo od sebe ter navallila svojo sosedo, kateri so bile roke zvezane in je bila napram njej brez moči. Girardijeva je odrgala od predpasnika kos traka ter ga zadržila Ferreri okoli vratu. Zaman je nesrečnica obupno kričala na pomoč, nihče ji ni šul. Končno ji je blazna napadalka z odrganim kosom platna zamašila usta. Ko je morilka svojo žrtve položila na posteljo se skočila k oknu in razbila šipe. Sedaj so prihiti na pomoč stražarji. Girardijeva, ki se je menda zavedla svojega dejanja, je bila vsa potta. Ruvala si je lase ter kričala: »Glejte! glejte! umorila sem jo! Oprosite mi!« Stražarji so nasilnico zvezali in jo zaprli v samotno celico.

Zdravniki so skušali kasneje od nje zaznati, kaj da je dovedlo do strahovitega dejanja. Iz zmešanice govornice nesrečnice je bilo razbrati, da ji je usoda njenega brata edinega njenega sorodnika, uničila še ono malo pameti, ki jo je imela. Njen brat je bil namreč pred par tedni radi sleparije prijtel. Nekaj dni pred umorom je Girardijeva iz zapora je prejela od njega pismo. Verjetno je, da je dobila vsled občutja nad usodo edinega človeka, ki za se je imela, živčni napad. Proti ravnanstvom zavoda je bila uvedena disciplinarna preiskava, ker nevarna bolnica ni bila dovolj nadzorovana.

Za pravo vsebino in kakovost

Čudne zakonske razmere in njih posledice.

Iz sela Mirjevo v Srbiji poročajo o čudnem, skoraj da romantičnem razmerju, ki je sledilo od dveh zakonskima odnosno nezakonskima dvojicama. Sedaj je konec te romantike, kajti oblast je posegla s kruto roko v obe ljubavni zvezdi in ju razdrla. Gre za sledeč slučaj:

Seljak Milutin Pavlovič iz Mirjeva se je pred približno 20 leti oženil z neko Spasenijo. Zakon je bil nekaj let prav srečen. Ker pa ni bilo otrok, je postal Milutin čemerem in pijačo, spopadi in prepri med zakoncem in ženo so bili na dnevnem redu. In nekega lepšega dne se je dogodilo, da je Milutin svojo ženo zapodil iz hiše ter vzel k sebi mlado in lepo vdovo Živko. Nesrečna Spasenija je vedno znova prošila svojo moža, da naj ne bo tako krut proti njej in naj se je usmili. Milutin je ostal neizprosen.

Končno se je Spasenija udala v svojo usodo. Čez nekaj mesecev se je seznanila s židarskim pomočnikom Radovanom Teodorovićem, s katerim je prišla ljubavno razmerje. Po preteku enega leta je rodila zdravega dečka, ki je sedaj star približno pet let. Oba parčka sta živila odsej dalje popolnoma srečno v divjem zakonu, nikdar se niso sosedje pritoževali nad obojema dvojicama. Življenje je potekalo upr romantično.

Zgodba bi bila sedaj pri kraju, da ni nastala nova, kritična situacija. Sedaj, skoraj po 20 letih so namreč oblasti uvidle vso »nemoralno« načina življenja obeh parčkov. Spasenija se je hotela namreč poročiti z očetom svojega otroka in zato je skušala doseči razveljavljenje svojega prvega zakona. Toda naletela je slabo. Duhovnemu sodišču se potreba ločitve ni zdelo potrebna in je odločilo, da je pravnoveljavni prvi zakon ter da se ima Spasenija vrniti k svojemu prvemu možu. Slično formuliran ukas je prejel tudi Milutin, da mora namreč Živko vrči iz hiše in sprejeti Spasenijo k sebi. Po dolgem obotavljanju je Milutin ogorčen izjavil, da pač sprejme Spasenijo k sebi, ne pa njenega otroka, kajti noben zakon ga ne more prisiliti, da vzdržuje nezakonsko doto legitime žene.

Vprašanje je, kaj sedaj...? Spasenija se bo verjetno vrnila k svojemu soprogu. In kaj bo s tem doseženo? Nič drugega, kakor uničenje dveh sicer nepostavih zakonov, kajti dva človeka, ki se ne ljubita, sta prisiljena prikovana nase, dočim sta Živka in sinček Spasenije izročena na milost in nemilost negotovi, žalostni usodi. Kje je pač tu moralna?

Ljubavna tragedija.

Razni zločini, samomori, poboji in umori, ki se dnevno dogajajo v kršni Hercegovini, so večinoma vzrok nesrečne ljubavi. Tako se je tudi te dni v Resnici pri Mostarju odigrala ljubavna tragedija, ki je zahtevala tri človeške žrtve. Ljubica in Milan sta bila srečen par, njima ljubez je bila neizmerna in zdelo se je, da ju ne bo ločilo nič na svetu. Toda sreča je bila opoteča. Ljubica ni bila zadovoljna z enim samim ljubimcem, ona jih je imela več. Pozabila je na vse obljube, ki jih je izrekla Milanu, prelomila je besedo in padala vedno nižje ter nižje. Udajala se je drugim.

Milan je vedel za početje Ljubice, ali navzle temu, da mu je težilo dušo, je vendar molčal in zavračal je vsa opravljanja o nezvestobi Ljubice, češ to so samo zlobni jeziki, ki hočejo, da uničijo njegovo srečo. Ljubica je postajala napram Milanu vsaki dan hladnejša, njuna vroča ljubav se je topila, kakor se taja sneg na solncu. Milan je prišel sumiti o zvestosti svoje živaljenke in sklenil je, da jo zvezuje. Dolgo časa je bil na preži, toda sreča mu ni bila naklonjena. Končno pa se je vendarle prepričal o nezvestosti Ljubice.

Nekoga dne je opazil Milan Ljubice, ki se je nekako bojazljivo sprehajala po parku v smeri, kjer pravzaprav ne bi imela ničesar iskati. Milana je začela zadeva zanimati in sklenil je, da jo nadzoruje. Kmalu je opazil Milan, da prihaja z nasprotno strani Sima J., s katerim je bil že dalje časa sprt. Skoraj zameglilo se je nesrečnemu Milanu pred očmi in zagrabila ga je divja jeza, ko je videl, kako sta se Sima in Ljubica poljubovala. Toda s tem ljubimca nista bila zadovoljna in Milan je bil priča prizora, ki mu je pognal vso kri v glavo. Nenadoma mu je šinila v glavo maščevalna misel. Naglo je odhitel domov, snel s stene staro lovsko puško in jo nabil. Zatem se je vrnil na kraj, kjer je inflagranti zalotil svojo nezvesto Ljubico. »Nezvesta in podli lovoj, jaz Vama prinašam smrt!« je kričal Milan nato je dvignil puško ter naglo oddal dva strela na presenečeni parček. Nato je pristopil umirajočima žrtvama, ki sta bili v tesnem objemu ter je oba večkrat udaril s puškinih kopitom po glavi, dokler se ni prepračil, da sta mrtva. Za tem je ponovno nabil puško, naslonil se je na drevo in si pognal kroglo v glavo. Nesrečen se je s sručil poleg svojih žrtov mrtve na tla.

